

บทที่ 4

การดูโทรทัศน์และการใช้เวลาของเด็ก

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนแรก โดยแบ่งเสนอเป็น 2 ส่วนได้แก่

1. ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
 - ประเภทครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
 - อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ครอบครัว
 - ลักษณะของบ้านและการเป็นเจ้าของ
 - จำนวนสื่อต่าง ๆ ในบ้าน
2. ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง
 - การเรียน
 - การรับสื่อ
 - การใช้เวลากับครอบครัว
 - การใช้เวลาว่าง
 - อื่น ๆ

1. ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็ก ๆ จากครอบครัวชนชั้นกลางในเมือง ทั้ง 8 ครอบครัว ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกตามประเภทครอบครัว และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ครอบครัวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัวด.ช.บลิ่ว
2. ครอบครัวด.ช.กานต์
3. ครอบครัวด.ช.เอ็ง
4. ครอบครัวด.ช.โม
5. ครอบครัวด.ญ.งา
6. ครอบครัวด.ญ.พริสซี
7. ครอบครัวด.ญ.น้ำตาล
8. ครอบครัวด.ญ.เอ้

รายละเอียดในแนบมต่าง ๆ ของแต่ละครอบครัว จะนำเสนอในรูปแบบตารางตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ประเภทของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ชื่อครอบครัว	ประเภทครอบครัว	จำนวนสมาชิก			
		อายุ < 6ปี	6-12ปี	อายุ > 12ปี	รวม
ครอบครัวด.ช. บลิว	เดี่ยว	-	3	7	10
ครอบครัวด.ช. กานต์	เดี่ยว	-	1	3	4
ครอบครัวด.ช. เอ็ง	ขยาย	1	2	4	7
ครอบครัวด.ช. โม	ขยาย	-	1	5	6
ครอบครัวด.ญ. งา	ขยาย ผู้ปกครองคนเดียว	2	2	9	13
ครอบครัวด.ญ. พริสซี	ขยาย ผู้ปกครองคนเดียว	-	1	17	18
ครอบครัวด.ญ. น้ำตาล	บุญธรรม	-	1	2	3
ครอบครัวด.ญ. เอ๋	ขาดพ่อแม่ อยู่กับญาติ	-	1	6	7

ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในที่นี้ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียว ประเภทละ 2 ครอบครัว นอกจากนี้ยังมีเด็กที่อยู่กับครอบครัวบุญธรรม และเด็กที่อยู่กับญาติอีกประเภทละ 1 ครอบครัว รวมทั้งหมด 8 ครอบครัว

เด็กที่อายุตั้งแต่ 6 - 12 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย มีทั้งสิ้น 12 คน แบ่งเป็นเพศชาย 7 คน และหญิง 5 คน โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2
ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ครอบครัว	ชื่อ	เพศ	อายุ	ชั้นเรียน
ครอบครัวด.ช. บลิว	บลิว	ชาย	7	ป.2
	เอ็ม	ชาย	10	ป.5
	ปูน	ชาย	6	ป.1
ครอบครัวด.ช. กานต์	กานต์	ชาย	9	ป.4
ครอบครัวด.ช. เอ็ง	เอ็ง	ชาย	7	ป.2
	อ้อบ	ชาย	6	อ.3
ครอบครัวด.ช. โม	โม	ชาย	6	ป.1
ครอบครัวด.ญ. พริสซี	พริสซี	หญิง	9	ป.4
ครอบครัวด.ญ. งา	งา	หญิง	8	ป.3
	ดวง	หญิง	7	ป.2
ครอบครัวด.ญ. น้ำตาล	น้ำตาล	หญิง	7	ป.2
ครอบครัวด.ญ. เอ้	เอ้	หญิง	12	ป.6

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายและหญิงอายุ 6 ปี 3 คน อายุ 7 ปี จำนวน 4 คน อายุ 9 ปี 2 คน และอายุ 8 ปี 10 ปี 12 ปี อีกอย่างละ 1 คน รวม 12 คน แบ่งเป็น เด็กที่เรียนอยู่ชั้นประถมปลาย 4 คน ประถมต้น 7 คน และอนุบาลอีก 1 คน อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มวัยเด็กตอนกลาง (6 - 10 ปี) จำนวน 11 คน และวัยเด็กตอนปลาย (10 - 14 ปี) อีก 1 คน

ตารางที่ 3

อาชีพของพ่อ/แม่ หรือผู้ปกครอง และรายได้ครอบครัวต่อเดือน

ครอบครัว	อาชีพ พ่อ / แม่ / ผู้ปกครอง	รายได้ครอบครัวต่อเดือน
ครอบครัวด.ช. บลิว	ทันตแพทย์/ทันตแพทย์/-	มากกว่า 50,000
ครอบครัวด.ช. เอ็ง	ธุรกิจส่งออก/ธุรกิจส่งออก/-	มากกว่า 50,000
ครอบครัวด.ญ. น้ำตาล	-/เจ้าของร.ร.อนุบาล/-	36,001 - 50,000
ครอบครัวด.ญ. เอ้	- / - / ธุรกิจบ้านและที่ดิน	36,001 - 50,000
ครอบครัวด.ญ. งา	- /เจ้าของบ้านเช่า/-	20,001 - 36,000
ครอบครัวด.ช. กานต์	ข้าราชการกรมที่ดิน/ครุภัณฑ์/-	20,001 - 36,000
ครอบครัวด.ช. โม	พนักงานบริษัท/ครูประถม/-	น้อยกว่า 20,000
ครอบครัวด.ญ. พิรัชชี	-/เย็บจักรอุตสาหกรรม/-	น้อยกว่า 20,000

ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า 50,000 บาท มี 2 ครอบครัว ประกอบอาชีพทันตแพทย์ และเป็นเจ้าของธุรกิจส่งออก ครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 36,001 - 50,000 บาท ทั้ง 2 ครอบครัว มีกิจการส่วนตัว คือเป็นเจ้าของโรงเรียนอนุบาล และเจ้าของที่ดินและหมู่บ้านจัดสรร ครอบครัวที่มีรายได้ 20,001 - 36,000 บาท เป็นข้าราชการชั้นเอก และเป็นเจ้าของบ้านและตึกแถวให้เช่า ส่วนครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท ประกอบอาชีพรับจ้างเย็บจักรอุตสาหกรรม 1 ครอบครัว ส่วนอีก 1 ครอบครัว เป็นพนักงานบริษัท และครูโรงเรียนรัฐบาล

การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก มีความสัมพันธ์กับเนื้อที่และที่ตั้งของบ้านด้วย จากการวิจัยพบว่าลักษณะบ้านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 ครอบครัว มีหลายประเภท กล่าวคือครอบครัวที่อยู่ในเขตชุมชนมาแต่ดั้งเดิม จะเป็นบ้านเดี่ยวในเนื้อที่ค่อนข้างมาก ส่วนครอบครัวที่เพิ่งย้ายมาอยู่ในเขตชุมชน หรือชุมชนใหม่ จะเป็นบ้านเดี่ยวหรือทาวน์เฮ้าส์ในเนื้อที่ไม่ถึง 50 ตารางวา และครอบครัวที่ย้ายจากเขตเมืองไปอาศัยบริเวณชานเมือง ก็จะซื้อบ้านในหมู่บ้านจัดสรรที่เพิ่งตั้งใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ 100 ตารางวา ซึ่งข้อแตกต่างเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำเลที่ตั้งของบ้าน รวมทั้งระยะเวลาในการเข้าเป็นเจ้าของด้วย รายละเอียดของบ้านของกลุ่มตัวอย่างมีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4

ลักษณะของบ้าน ที่ตั้ง เนื้อที่ และระยะเวลาการเข้าเป็นเจ้าของ

ครอบครัว	ลักษณะบ้าน	ที่ตั้ง	เนื้อที่ (ตรว.)	ระยะเวลา เป็นเจ้าของ(ปี)
ด.ช. บลิว	บ้านจัดสรร	ชานเมือง บางบัวทอง	400	4
ด.ช. เอ็ง	บ้านจัดสรร	ชานเมือง พุทธมณฑลสาย 2	100	2
ด.ญ. น้ำตาล	บ้านเดี่ยว	ชุมชน จรัลสนิทวงศ์	100	ที่ดินดั้งเดิม
ด.ญ. เอ้	บ้านเดี่ยว	ชุมชน ภาษีเจริญ	400	ที่ดินดั้งเดิม
ด.ญ. งา	บ้านเดี่ยว	ชุมชน บางหว้า	800	ที่ดินดั้งเดิม
ด.ช. กานต์	บ้านเดี่ยว	ชุมชน บางไผ่	30	6
ด.ช. โม	ทาวน์เฮ้าส์	ชุมชนใหม่ หนองแขม	20	3
ด.ญ. พิริสซี	บ้านเดี่ยว	ชุมชน บางไผ่	50	ที่ดินดั้งเดิม

เด็กจาก 5 ครอบครัวอาศัยในบ้านที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ตารางวาขึ้นไป และเป็นบ้านที่มีบริเวณสนามสำหรับวิ่งเล่น โดยเฉพาะบ้านของด.ญ.งาซึ่งมีเนื้อที่มากที่สุดนั้น มีเนื้อที่สนามประมาณ 400 ตารางวา ในขณะที่บ้านของเด็ก ๆ อีก 3 ครอบครัว มีเนื้อที่ไม่เกิน 50 ตารางวา และบ้านของด.ช.กานต์และด.ช.โมไม่มีบริเวณสนามเลย

โดยส่วนใหญ่แต่ละครอบครัวจะมีโทรทัศน์มากกว่า 1 เครื่อง และมีวิดีโออีกอย่างน้อย 1 เครื่อง นอกจากนี้บางครอบครัวยังได้จัดหาสื่อประเภทเครื่องเล่น เช่นวีดีโอดีเกมหรือเกมกด ไว้ให้เด็ก ๆ อีกด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ ของเด็กแต่ละครอบครัวมีดังนี้

ตารางที่ 5
จำนวนสื่อชนิดต่าง ๆ ที่มีในบ้านของเด็กแต่ละครอบครัว

ครอบครัว	โทรทัศน์	วิดีโอ	วิดีโอเกม	คอมพิวเตอร์ เกม	เกมกด
ครอบครัวด.ช.บลิว	3	2	1	-	-
ครอบครัวด.ช.เอ็ง	3	2	-	-	-
ครอบครัวด.ญ.น้ำตาล	2	1	-	-	-
ครอบครัวด.ญ.เอ๋	2	1	1	-	1
ครอบครัวด.ญ.งา	5	2	1	-	1
ครอบครัวด.ช.กานต์	2	1	-	1	-
ครอบครัวด.ช.โม	2	1	1	-	-
ครอบครัวด.ญ.พริสซี	3	2	-	-	1

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีในครอบครัวมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างแต่ละครอบครัวจะมีโทรทัศน์ โดยเฉลี่ยประมาณ 2 - 3 เครื่อง มากที่สุดคือ 5 เครื่อง และทุกครอบครัวมีเครื่องเล่นวีดีโอ ประมาณ 1 - 2 เครื่อง นอกจากนี้พบว่าเด็กบางครอบครัว จะมีสื่อประเภทเครื่องเล่นอีก อย่างน้อย 1 ประเภท โดยที่ 2 ใน 8 ครอบครัวมีเครื่องเล่นวีดีโอเกมและเกมกด ในขณะที่ อีก 2 ครอบครัว มีวีดีโอเกม และ 2 ครอบครัวมีเกมกด ส่วนอีก 1 ครอบครัวมีเครื่อง คอมพิวเตอร์เกม ที่เหลืออีก 2 ครอบครัว ไม่มีสื่อประเภทเครื่องเล่นเหล่านี้เลย

จำนวนโทรทัศน์และวีดีโอในครอบครัว อาจกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่บ้าง นอกเหนือไปจากจำนวนสมาชิกในครอบครัว แต่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มครอบครัวชนชั้นกลางในเมือง ที่มีความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน ความ แตกต่างด้านจำนวนสื่อจึงไม่เด่นชัด

สำหรับสื่อประเภทเครื่องเล่น แต่ละครอบครัวต่างอยู่ในฐานะที่สามารถจัดหาให้ได้ แต่กลับพบว่าไม่มีความเท่าเทียมกันในด้านนี้ และครอบครัวที่มีสถานะทาง เศรษฐกิจดีก็ไม่ได้มีสื่อ ประเภทนี้เลย เป็นต้นว่าครอบครัวของ ด.ช. เอ็ง ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดแต่ไม่มีสื่อประเภทนี้ จากการสอบถามผู้ปกครองได้ให้ความเห็นว่าไม่สนับสนุนให้ลูกเล่นวีดีโอเกมหรือเกมกดเพราะ เป็นเกมที่ก้าวร้าวรุนแรง เช่นเดียวกับผู้ปกครองของน้ำตาลก็เห็นว่าวีดีโอเกมทำให้เด็กแสดง พฤติกรรมที่รุนแรง หรือแม้แต่ครอบครัวของกานต์ซึ่งมีคอมพิวเตอร์เกมก็ไม่อนุญาตให้ลูกเล่นเกม หากพ่อแม่ไม่อยู่บ้าน และแม้ยังพยายามให้ลูกหัดพิมพ์งานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ มากกว่าจะให้ ลูกใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องเล่นเกมอีกด้วย ดังนั้นชนิดและจำนวนของสื่อประเภทนี้น่าจะมีความ สัมพันธ์กับวิถีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองแต่ละครอบครัว มากกว่าสถานะทางเศรษฐกิจและ สังคมของครอบครัว

ข้อมูลด้านประชากรของเด็ก ๆ ในลำดับต่อไปจะนำเสนอโดยการพรรณนา ซึ่งจะมี รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเด็กแต่ละครอบครัว กิจวัตรประจำวัน และการเปิดรับ โทรทัศน์ของเด็กและครอบครัว โดยมีรายละเอียดของแต่ละครอบครัวดังต่อไปนี้

ครอบครัวของด.ช. บลิว

บลิวอายุ 7 ขวบ กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 2 บลิวมีพี่สาว ชื่อบีอายุ 12 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พี่ชายชื่อเอ็มอายุ 10 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5 และน้องชายอีก 1 คน ชื่อปูนอายุ 6 ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 1 พ่อกับแม่ของบลิวเป็นทันตแพทย์ ทั้งพ่อและแม่รับราชการเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย และใช้เวลาช่วงเย็นของวันจันทร์ถึงศุกร์ ตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 21.00 น. และในวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ 9.00 น.-20.00 น. เปิดคลินิกรักษาฟัน 2 แห่ง โดยที่พ่อกับแม่จะสลับกันไปทำในแต่ละแห่ง นอกจากนี้ยังมีกิจการใหม่ คือโรงเรียนสอนดนตรีที่เพิ่งเปิด อยู่ใกล้กับหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พ่อกับแม่จะใช้เวลาหลังจากราชการและก่อนไปทำคลินิกแหวะมาดูล โดยมิบีกับเอ็มเป็นผู้ช่วย เวลาที่พ่อกับแม่ได้อยู่บ้านจึงค่อนข้างน้อยมาก

ที่บ้านของบลิวมีลูกจ้าง 3 คน คือพิน อายุ 22 ปี ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ๆ กับตาและออร์ อายุ 16 ปีทั้งคู่ ทำหน้าที่ดูแลทำความสะอาดบ้าน ทั้ง 3 คนเพิ่งเข้ามาทำงานที่บ้านได้เพียงไม่กี่เดือน นอกจากนี้ยังมีคนขับรถ ซึ่งเด็ก ๆ เรียกว่าลุงจันท์ อายุประมาณ 40 ปี เป็นคนขับรถรับส่งเด็ก ๆ ไปโรงเรียน หรือไปธุระที่ต่าง ๆ และยังทำหน้าที่เป็นคนขับรถประจำตัวแม่ด้วย ลุงจันท์ทำงานกับครอบครัวนี้มาเกือบ 10 ปีแล้ว ทั้งปูนและบลิวค่อนข้างเชื่อฟังลุงจันท์พอสมควร

บ้านของบลิวมีเนื้อที่ประมาณไร่เศษ อยู่ในหมู่บ้านชวนชื่น พาร์ควิลล์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านจัดสรรชั้นดีแถบชานเมือง ใกล้บ้านถัดไปประมาณ 5 หลัง ก็เป็นบ้านของนางสาว มีลูกสาว 3 คน อายุรุ่นราวคราวเดียวกับบลิวและเอ็ม ชื่อ ตา แอล และโบ เด็ก ๆ ชอบไปเล่นที่บ้านของน้าบ่อย ๆ และมักจะนำวิดีโอเกมและวิดีโอหนังการ์ตูนมาแลกเปลี่ยนกันเสมอ วิดีโอที่เด็ก ๆ นำมาแลกเปลี่ยนกันมักจะเป็นวิดีโอที่เข้ามาจากรถให้เข้าวิดีโอ ซึ่งตระเวนให้เข้าตามหมู่บ้านทุก ๆ 2 อาทิตย์ บิจะเป็นคนเลือกเรื่องที่จะดู ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นการ์ตูนทั้งญี่ปุ่นและฝรั่งสำหรับบลิวและปูน และภาพยนตร์ฝรั่งประเภทเบาสมอง สำหรับตัวเองและเอ็ม โดยเข้าครึ่งละ 15 ม้วน ไว้ดูช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ที่ว่าง หรือก่อนนอน

โทรทัศน์ที่บ้านบลิวมีทั้งหมด 3 เครื่อง คือเครื่องในห้องนอนพ่อแม่ ซึ่งถูกใช้เป็นที่ดูวิดีโอของเด็ก ๆ เสมอ เครื่องที่สองอยู่ที่ห้องรับแขกบนบ้าน และเครื่องสุดท้ายอยู่ในห้องครัวใกล้ ๆ กับโต๊ะอาหาร เป็นเครื่องที่ทั้งเด็ก ๆ ลุงจันท์และพี่เลี้ยง 3 คน สามารถเปิดดูได้ทุก

เวลา โดยมากแล้วเด็ก ๆ มักจะดูเมื่อเวลารับประทานอาหารช่วงเย็น หรือในวันหยุด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นการดูร่วมกันกับพี่เลี้ยง นอกจากนี้ทั้งบลิวและปูนยังได้ใช้สำหรับเล่นวิดีโอเกมอีกด้วย โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอม หรือวันหยุดที่ได้รับอนุญาตให้เล่นเกมได้

ทุกวันเมื่อเลิกเรียนแล้ว ลุงจันท์จะมารับบลิวและปูนกลับบ้าน ตั้งแต่เวลา 16.00 น. ทั้งสองคนเมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ก็จะอาบน้ำแต่งตัวเตรียมตัวเรียนพิเศษ ซึ่งจะมีครูมาสอนที่บ้านทุกวัน ตั้งแต่เวลา 17.00 น. จนถึง 19.00 น. โดยมีการพักรับประทานอาหารเย็นในเวลา ประมาณ 18.00 น. ส่วนเอ็มและบีนั้น ลุงจันท์จะไปรับกลับถึงบ้าน เวลา 18.30 น. ทั้งบีและเอ็มมีครูพิเศษเฉพาะวันจันทร์ พุธ และศุกร์ นอกจากเรียนพิเศษแล้ว ทั้ง 4 คน ยังมีกิจกรรมพิเศษ คือ การเรียนดนตรีทุกวันเสาร์ ที่โรงเรียนดนตรีสยามกลการ แต่หลังจากที่พ่อกับแม่ตั้งโรงเรียนดนตรีแล้ว บี เอ็ม บลิว และปูน ก็ใช้เวลาเรียนทั้งวันเสาร์และอาทิตย์ ที่โรงเรียนดนตรีของครอบครัว

เลิกเรียนพิเศษตอนเย็นแล้ว บี เอ็ม บลิว และปูน จะชวน ฝน ตา อร วิ่ง เล่นหรือเล่นเกมต่างๆ ด้วยกันเสมอ โดยมากบีจะเป็นคนนำ หาเกมให้ห้อง ๆ และพี่เลี้ยงเล่นจนถึงเวลาประมาณเกือบ 20.00 น. จึงจะเลิกเล่น และพากันไปอาบน้ำแต่งตัว เสร็จแล้วจึงมานั่งคุยกันต่อในครัว รอเวลาดูละครเรื่องโปรดกับพี่เลี้ยง หรือหากวันใดไม่มีละครเรื่องที่ชอบก็จะไปเล่นที่บ้านตา แอล และโบ หรือไม่อย่างนั้นก็ชวนกันขึ้นไปนอนดูวิดีโอ ที่ห้องนอนพ่อกับแม่ ทั้งบลิวและปูน มักจะนอนตุ้กจนหลับไปก่อนที่จะจบเรื่อง ปล่อยให้บีและเอ็มดูกันไปจนจบแล้วจึงปลุกให้ห้อง ๆ ไปเข้าห้องนอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของค.ช.เอ็ง

เอ็งอายุ 7 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เอ็งมีน้องชาย 2 คน คือ อ้อบ อายุ 6 ปี และเอิ้น อายุ 3 ปี พ่อและแม่ของเอ็งเป็นเจ้าของธุรกิจส่งออกประเภท เสื้อผ้าและของเด็กเล่น พ่อมักจะเดินทางไปต่างประเทศเพื่อติดต่อเรื่องธุรกิจเสมอ ๆ เวลาที่อยู่กับครอบครัวจึงค่อนข้างน้อย แม่เป็นคนคุมงานและประสานงานอยู่ที่บริษัท กว่าจะ กลับถึงบ้านก็ประมาณ 20.00 น. เพราะนอกจากมีงานมากมายแล้ว บ้านกับที่ทำงานก็ยิ่ง ไกลกันมากอีกด้วย

ที่บ้านของเอ็งมีสมาชิกอีก 2 คน คือตาและพี่เลี้ยงของเด็กๆชื่อแดงอายุ 17 ปี แดงทำงานกับครอบครัวเอ็งมาประมาณ 6 เดือนแล้ว และนับว่ามีบทบาทมากในการดูแลเอ็ง และน้อง ๆ เพราะตาของเอ็งสุขภาพไม่สมบูรณ์ เคยผ่าตัดกล่องเสียงทำให้ไม่มีเสียงพูด ต้องใช้เครื่องช่วยพูดซึ่งก็ให้เสียงที่ฟังได้ยาก ตาจึงมักหลีกเลี่ยงที่จะพูดหากไม่จำเป็น กับหลานตาจะใช้วิธีตีมือเรียกและทำท่าทางให้รู้ว่าต้องการอะไร ซึ่งไม่ใช่เรื่องสะดวกนัก ดังนั้นตากับหลาน ๆ จึงไม่ค่อยได้สื่อสารกันเลยในแต่ละวัน

ทั้งเอ็งและอ้อบต่างเป็นที่ยอมรับจากบรรดาผู้ใหญ่ที่บ้านว่าชนมาก แดงเล่าถึง เอ็งและอ้อบว่าเวลาอยู่บ้านจะ "...ไม่ทำอะไรเลย วิ่งชนทั้งวันไม่เคยอยู่เฉย " ตาก็ ลงความเห็นเช่นเดียวกันว่า ทั้งคู่ " อยู่นิ่ง ๆ ไม่เป็นหรอก ต้องออกไปวิ่ง วิ่งเข้าวิ่งออกจน เเวียนหัว " โชคดีที่บ้านของเอ็งมีสนามกว้างพอที่เอ็งจะวิ่งเล่นกับอ้อบได้อย่างสบาย และพ่อ กับแม่ก็หาของเล่นประเภทเสริมสมอง จำนวนมากไว้ให้เอ็งและน้อง ๆ เล่นในบ้านอีกด้วย เวลาส่วนใหญ่ของเอ็งจึงหมดไปกับการเล่นกับอ้อบ ทั้งในสนามและในบ้าน

ห้องที่สมาชิกในบ้านใช้เป็นที่ดูโทรทัศน์เป็นห้องกว้างโล่งตลอด ตั้งเครื่องรับ โทรทัศน์ไว้บริเวณมุมนุ้มนั่งอีก อีกร่มหนึ่งตรงข้ามกันเป็นมุมเล่นของเด็ก ๆ มีของเล่นมากมาย แต่เป็นที่แน่นอนว่าเอ็งและอ้อบจะไม่ยอมเล่นอยู่เฉยๆเฉพาะในบริเวณมุมนั่งเท่านั้น มีแต่จะวิ่งเล่น จนทั่วห้อง ทำให้ตาซึ่งนั่งดูโทรทัศน์อยู่เป็นประจำที่โซฟาปรับแขก ต้องตบมือเรียกให้หลาน หยุดวิ่งและส่งเสียงดังอยู่เป็นระยะ ๆ จนท้ายที่สุดทั้งเอ็งและอ้อบมักจะถูกตาให้ออกไปเล่น ในสนามเป็นประจำ ไม่เหมือนเอิ้นที่สามารถเล่นคนเดียวเงียบ ๆ อยู่หน้าโทรทัศน์ใกล้ ๆ ตาได้ เกือบทั้งวัน

ปิดเทอมเองและอ้อบไปเรียนพิเศษที่โรงเรียนครึ่งวัน และกลับถึงบ้านประมาณ 13.00น. หลังจากรับประทานอาหารแล้ว เองและอ้อบก็จะวิ่งเล่นกันในขณะที่ต่านังดูโทรทัศน์ พลาดดูแลหลานไปด้วย เพราะทั้งคู่มักจะทะเลาะกันเป็นพัก ๆ เสมอ ตาจึงต้องคอยตบมือห้ามทัพ แต่ถึงจะเล่นไปทะเลาะกันไป เองกับอ้อบก็สามารถเล่นกันได้นานหลายชั่วโมง จะเลิกก็ต่อเมื่อได้เวลารับประทานอาหารเย็น หรือเวลาอาบน้ำ ซึ่งแดงจะเป็นคนมาตาม หลังจากนั้นแล้วทั้งเองและอ้อบก็จะเล่นกันต่ออีก แต่มักจะเล่นอยู่ในห้องโดยมีแดงซึ่งเสร็จจากงานประจำวันแล้วร่วมวงด้วย แแดงสามารถทำให้เองกับอ้อบเลิกวิ่งและเล่นอยู่ในบริเวณมุมเล่นได้ครึ่งละนาน ๆ ด้วยการหาเกมต่าง ๆ มาให้ทั้งสองคนเล่น ไม่ว่าจะเป็นการทายปัญหา ร้องเพลงหรือเป่ากบ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นที่ถูกใจของเองและอ้อบทั้งสิ้น

เองและอ้อบจะเล่นกับแดงไป จนกระทั่งถึงเวลาละครโทรทัศน์ที่แดงชอบดูจึงเลิกเล่น เมื่อแดงดูละครเองกับอ้อบก็พลอยได้ดูไปด้วย เพราะจะเล่นกันอยู่ใกล้ ๆ พี่เลี้ยงเองชอบวาดรูปและอ่านหนังสือโดยเฉพาะสุตริสารภาคพิเศษที่เองเป็นสมาชิก และหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่พ่อแม่เลือกซื้อให้เป็นรางวัล เมื่อทั้งคู่ทำตัวดีในแต่ละสัปดาห์ ดังนั้นเมื่อถึงเวลาที่แดงดูโทรทัศน์ เองก็มักจะนอนวาดรูปหรืออ่านหนังสือ พลาดเล่าให้อ้อบฟังไปด้วย ส่วนตาก็จะพาเอนขึ้นไปนอนดูวิดีโอการ์ตูนที่ห้องนอน ปล่อยให้เอง อ้อบและแดงดูโทรทัศน์ไป

เองและอ้อบจะอยู่รองกว่าพ่อแม่หรือแม่กลับบ้านจึงจะเข้านอน หากพ่อแม่กลับถึงบ้านไม่ตึกนัก แม่ก็จะให้เองและอ้อบเข้านอนเวลาประมาณ 21.00น. แต่ถ้าวันใดที่พ่อและแม่กลับตึกทั้งสองคนก็จะหลับอยู่หน้าโทรทัศน์ รอจนจบรายการละครแดงจึงปิดโทรทัศน์ แล้วพาเองกับอ้อบเข้านอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของค.ญ. น้ำตาล

ครอบครัวของน้ำตาลมีสมาชิกเพียง 3 คน คือ น้ำตาล แม่ และยาย แม่เป็น
เจ้าของโรงเรียนอนุบาล ยังไม่แต่งงานแต่เลี้ยงน้ำตาลเป็นลูกบุญธรรม ตั้งแต่น้ำตาลอายุไม่ถึง
1 เดือน จนเดี๋ยวนี้น้ำตาลอายุ 7 ปีแล้ว แม่ที่แท้จริงของน้ำตาลเป็นลูกจ้างทำงานในบ้านแม่
เมื่อคลอดน้ำตาลแล้วเห็นว่าขนตาพิการข้างหนึ่ง ประกอบกับไม่สามารถเลี้ยงดูน้ำตาลได้จึงยก
น้ำตาลให้เป็นลูกบุญธรรมของนายจ้าง ส่วนตัวเองก็หายไปจากบ้านและไม่เคยติดต่อกลับมาเลย

แม่เลี้ยงน้ำตาลเหมือนลูกจริง ๆ แต่ก็ได้ปิดบังเรื่องราว น้ำตาลจึงรู้ว่าตัวเอง
ไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของแม่ แต่ก็รักแม่มาก ญาติพี่น้องของแม่ที่อยู่บ้านใกล้กันก็ยอมรับน้ำตาลเป็น
สมาชิกคนหนึ่ง ความที่น้ำตาลมีขนตาพิการข้างหนึ่ง จึงทำให้น้ำตาลรู้สึกมีปมด้อยอยู่บ้างเพราะ
มักถูกเพื่อน ๆ ล้อเลียน หรือคนที่ไม่รู้จักจ้องมองอย่างสนใจเสมอ ๆ จนกระทั่งปีที่แล้วแพทย์
เห็นว่าน้ำตาลโตพอที่จะผ่าตัดใส่ตาปลอมได้แล้ว น้ำตาลจึงได้ใส่ตาปลอม ตอนนี้น้ำตาลก็มองดู
เหมือนเด็กปกติทั่ว ๆ ไป

น้ำตาลเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 2 ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ทุก ๆ เย็นเวลา
ประมาณ 17.00 น. รถโรงเรียนจะมาส่งน้ำตาลไว้ที่โรงเรียนของแม่ ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับ
บ้าน พร้อม ๆ กับ บัว เด็กหญิงอายุ 6 ขวบ เพื่อนเล่นบ้านข้างเคียง น้ำตาลกับบัวจะเล่นกัน
อยู่ที่โรงเรียนของแม่สักพัก จึงค่อยกลับมาเล่นต่อที่บ้านของน้ำตาล ซึ่งมียายคอยดูแลอยู่ ส่วนแม่
ก็จะกลับพร้อม ๆ กัน หรือไล่หลังจากนั้นเล็กน้อยถ้าหากมีงานค้างค้ำอยู่

น้ำตาลกับบัวเข้ามาถึงบ้านแล้วก็มักจะเปิดโทรทัศน์ดูด้วยกัน ดูไปเล่นกันไปพลาง
นอกจากหนังสือและของเล่นที่มีอยู่มากมายในบ้านแล้ว ยังมีลูกสุนัขอีก 3 ตัว เป็นเพื่อนเล่นของ
น้ำตาลและบัว ดังนั้นในขณะที่ดูโทรทัศน์ ทั้งคู่จึงมักทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปด้วยเสมอ

ประมาณ 18.30 น. จะเป็นเวลารับประทานอาหารเย็นของครอบครัว น้ำตาลมัก
จะถือชามมานั่งรับประทานหน้าโทรทัศน์เป็นประจำ (ส่วนบัวถ้ายังไม่มีคนมารับกลับก็จะอยู่
รับประทานอาหารเย็นด้วยกันกับน้ำตาล จนกว่าแม่จะมารับกลับบ้าน) และในช่วงนี้ก็จะ
เป็นรายการเพื่อความรู้สำหรับเด็ก น้ำตาลจึงมักมีปัญหาให้แม่ช่วยอธิบายเสมอในขณะที่รับประทาน
อาหารไปด้วย น้ำตาลรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็จะไปอาบน้ำเสร็จแล้วก็มานั่งทำการบ้าน
อยู่ที่โต๊ะอาหาร ซึ่งในช่วงเวลานี้ก็จะ เป็นเวลาที่แม่และยายได้พักผ่อนพูดคุยกัน พลาดดูโทรทัศน์
ไปด้วย ส่วนน้ำตาลก็จะคอยซักถาม เวลามีปัญหาเรื่องการบ้าน

กว่าน้ำตาลจะทำการบ้านเสร็จก็ประมาณ 20.00 น. และใช้เวลาหลังจากนี้
อ่านหนังสือ หรือวาดรูปเล่นจนกระทั่งรายการข่าวจบ น้ำตาลก็ได้ดูการ์ตูนหลังข่าว
และเข้านอนหลังจากจบรายการการ์ตูนแล้ว ตามกฎระเบียบของแม่ ซึ่งน้ำตาลมีกรูหน้าที่ดี
พอดูการ์ตูนจบ น้ำตาลก็จะเข้าห้องนอนคนเดียว ในขณะที่แม่และยายมักจะดูรายการอื่น ๆ ต่อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของค.ญ.เอ๋

เอ๋อายุ 12 ปี พ่อกับแม่ของเอ๋แยกทางกัน เอ๋กับโอ๊ตพี่ชายจึงอยู่ในความดูแลของปู่และย่าตั้งแต่เล็ก ๆ พ่อของเอ๋ทำธุรกิจ在不同ประเทศ ปีหนึ่งกลับบ้านไม่เกิน 2 ครั้ง หรือบางปี(เช่นปีนี้)ก็ไม่ได้กลับบ้านเลย ส่วนแม่ทำงานต่างจังหวัด ต้องรอนถึงปิดเทอม ปู่จึงพาเอ๋และโอ๊ตไปเยี่ยมแม่สักครั้ง ปู่เองก็ไม่ได้อยู่กับย่าและหลานที่บ้าน เพราะมีธุรกิจจัดสรรที่ดินอยู่ที่ภาคเหนือ เดือนหนึ่งจะลงมากรุงเทพฯสักหน เอ๋กับโอ๊ตจึงมีย่าเป็นคนดูแลช่วงโรงเรียนเปิดเทอม ส่วนปิดเทอมปู่จะรับหน้าที่พาหลานไปอยู่ด้วยกันที่เชียงใหม่ และกลับมาส่งเมื่อใกล้เปิดเทอมเป็นประจำทุกปี

ในบริเวณบ้านของเอ๋นั้นมีบ้าน 3 หลังอยู่ในรั้วเดียวกัน หลังที่เป็นบ้านของเอ๋นั้นอยู่กันเพียง 3 คน คือ เอ๋ โอ๊ต และย่า แต่ก็ยังมีสมาชิกคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นญาติกันอยู่ที่บ้านอีกหลังหนึ่ง ย่าและปู่ของเอ๋ก็คงจะเหมือนกับจวนรุ่นเก่าที่มีฐานะและยศฐาบรรดาศักดิ์ในสังคม ซึ่งมักจะรับอุปการะลูกหลานของเพื่อนฝูงหรือคนรู้จัก หรืออาจจะเป็นคนที่ย่ารู้สึกรักใคร่ชอบพอก็จะนำมาเลี้ยงดูส่งเสียจนกระทั่งเรียนจบ มีงานการทำ บางคนก็ยังอยู่กับย่าที่บ้าน หรือบางคนก็หาที่อยู่ใหม่ ซึ่งในตอนนี้มีอยู่ 3 คน คือพี่ลิ พี่น้อย และพี่ยิ้ม (ตามที่เอ๋และโอ๊ตเรียก) ทั้ง 3 คนนี้มัวงานทำกันแล้ว แต่ก็ยังอยู่ดูแลเป็นเพื่อนย่า รวมทั้งทำหน้าที่ดูแลเรื่องการเรียนของเอ๋และโอ๊ตด้วย

เวลาอยู่กับย่า เอ๋จะเจิบเฉยไม่ค่อยพูด ถ้าย่าไม่ถามเอ๋ก็จะไม่เป็นฝ่ายชวนคุยก่อน หรือแม้แต่บางครั้งที่ย่าพยายามชวนคุย เอ๋ก็จะตอบเพียงสั้น ๆ ต่างจากโอ๊ตที่มักจะคอยเอาใจย่า ชวนย่าคุยเสมอ ทั้ง ๆ ที่เอ๋เป็นผู้หญิง แต่กลับไม่ใกล้ชิดสนิทสนมกับย่ามากเท่าโอ๊ต เรื่องนี้ย่าบอกว่า เป็นเพราะโอ๊ตนั้นซำกับปู่เลี้ยงตั้งแต่แรกเกิด ส่วนเอ๋มาอยู่กับย่าเมื่อ 4 ขวบ พร้อมกับความรู้สึกที่แม่ย่าให้ฟังเสมอ ๆ ว่าปู่กับย่าไม่รักเอ๋ รักแต่โอ๊ตคนเดียว เอ๋จึงอยู่กับย่าและปู่ด้วยความน้อยใจมาตลอด

นอกจากความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างห่างเหินระหว่างย่ากับเอ๋แล้ว กับพี่ชาย เอ๋ก็คงจะยึดเป็นที่พึ่งไม่ได้ เพราะโอ๊ตก็อายุมากกว่าเอ๋เพียง 2 ปี แม้จะพยายามทำตัวเป็นผู้ปกครองน้องสาว แต่ก็ทำได้แค่บางเรื่องเช่นเตือนให้น้องไปอาบน้ำ หรืออ่านหนังสือ นอกเหนือจากนั้นก็มักจะเป็นฝ่ายชวนทะเลาะมากกว่า ด้วยความที่โอ๊ตมีนิสัยช่างพูด ช่างคุย จนกลายเป็นช่าง

เข้าหาหย่าให้น้องโกรธบ่อย ๆ ทั้งแเอ้และไอ้ตจึงเล่นกันไม่ได้นาน อันที่จริงแล้วไอ้ตก็ไม่ค่อยจะเล่นกับแเอ้มากนัก เพราะชอบออกไปเล่นที่บ้านเพื่อน หรือพาเพื่อนเข้ามาเล่นในบ้านบ่อย ๆ แเอ้จึงมักจะอยู่คนเดียว ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือการ์ตูน(ที่ไอ้ตซื้อ) และที่ชอบอีกอย่างก็คือการวาดรูป คนที่แเอ้ให้ความสนิทสนมมากที่สุดในบ้านคือพี่ลี ซึ่งอายุไล่เลี่ยกับแม่อีกทั้งยังเป็นคนจังหวัดเดียวกับแม่อีกด้วย ในความรู้สึกของแเอ้คงจะยึดเอาพี่ลีเป็นตัวแทนแม่ แต่พี่ลีก็ไม่ได้มีเวลาให้มากนักเพราะกว่าจะกลับถึงบ้านก็เกือบ 20.00 น. หรือวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ พี่ลีก็มีธุระต้องออกนอกบ้านบ่อย ๆ วันไหนที่พี่ลีกลับบ้านเร็ว ก็จะมาคุยกับแเอ้ที่บ้าน และในวันหยุดที่พี่ลีอยู่บ้าน แเอ้ก็จะ เป็นฝ่ายไปขลุกอยู่ที่เรือนของพี่ลีเสมอ ๆ ย่าจึงพอได้อาศัยพี่ลีเป็นหูเป็นตาดูแลแเอ้แทน

ขณะนี้แเอ้กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 6 ทุกวันแเอ้จะอยู่เรียนพิเศษที่โรงเรียน กว่า จะกลับบ้านถึงบ้านก็เมื่อเวลา 18.30 น. ถึงบ้านแเอ้จะรีบเข้าครัวรับประทานอาหารเช้าคนเดียวทันที เพราะย่าจะรับประทานเสร็จไปตั้งแต่ 17.00 น. ส่วนไอ้ตก็ชอบที่จะรับประทานข้างนอก บ้านมากกว่า นาน ๆ ครั้งที่แเอ้กลับบ้านเร็วจึงได้ร่วมโต๊ะอาหารกับย่าสักครั้ง รับประทานอาหารเช้าแล้ว แเอ้มักจะขึ้นไปอาบน้ำแต่งตัว จากนั้นก็จะนั่งทำงาน อ่านหนังสือหรือวาดรูปอยู่ที่โต๊ะทำงานข้างเตียงนอนในมุมส่วนตัว ซึ่งอยู่ในห้องเดียวกับไอ้ตและย่า ในเวลาดังกล่าวก็มักจะเป็นเวลาที่ย่านอนดูโทรทัศน์อยู่บนเตียงนอน ส่วนไอ้ตถ้าไม่มีการบ้านทำก็มักจะเล่นวิดีโอเกมอยู่ใกล้ ๆ กับโต๊ะทำงานของแเอ้

ห้องที่ย่าและแเอ้ ไอ้ตอยู่เป็นห้องนอนและห้องทำงานขนาดใหญ่ มีโทรทัศน์ขนาด 33 นิ้ว ตั้งอยู่ปลายเตียงย่า โทรทัศน์เครื่องเล็กสำหรับเล่นวิดีโอเกมอยู่ปลายเตียงไอ้ต แต่ห่างกันพอที่เสียงจากวิดีโอเกมเครื่องเล็กจะไม่ไปรบกวนโทรทัศน์เครื่องใหญ่

เวลาที่แเอ้ดูโทรทัศน์แเอ้มักจะนั่งดูอยู่ที่เตียงตัวเอง พลังงานอื่น ๆ ไปด้วย หรือ บางครั้งก็จะมานั่งอยู่ปลายเตียงย่าดูเงียบ ๆ ไม่ส่งเสียงพูดคุยกับใคร ไม่เหมือนกับไอ้ตที่ชอบจะมานั่งดูกับย่าบนเตียง หรือพี่น้องที่สนิทกับย่ามากก็ชอบที่จะลงนอนดูที่พื้นห้องข้างเตียงย่าพาดคุยกับย่าไปด้วย และไม่ว่าคนอื่น ๆ จะพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ขณะดูโทรทัศน์กันอย่างไรก็ตาม แเอ้จะเป็นคนเดียวที่ไม่ออกความเห็น ยกเว้นเมื่ออยู่ตามลำพังกับไอ้ตหรือพี่ลีไม่มีย่าหรือพี่น้องอยู่ด้วย เท่านั้น แต่โอกาสดังกล่าวก็หายากมากเพราะย่ามักจะอยู่บริเวณห้องนั้นเสมอ ๆ

แต่ละวันแเอ้จะนั่งเงียบ ๆ ดูโทรทัศน์และหลับไป ขณะที่ละครหลังข่าวกำลังดำเนินเรื่องอยู่ แเอ้จะอยู่ดูโทรทัศน์ดึกที่สุดก็เมื่อถึงเวลาที่มีละครที่ชอบ และเป็นวันที่ไม่ต้องไปโรงเรียน

เนื่องจากย้าอนุญาตให้เอดุลละครได้เฉพาะคืนวันศุกร์ และเสาร์ หรือในคืนที่ไม่ต้องตื่นไปโรงเรียนวันรุ่งขึ้น ส่วนวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่เ้าไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ เ้าก็จะนั่งดูการ์ตูนทางช่อง 9 ตั้งแต่เช้าเรื่อยไปจนการ์ตูนจบ ถ้าหากพี้ลไม่อยู่บ้าน เ้าก็จะอยู่แต่ในห้องนอน เปิดโทรทัศน์พลาจอ่านหนังสือ หรือวาดรูปไปตลอดทั้งวัน แทบจะไม่ได้ออกไปจากห้องเลย นอกจากเวลารับประทานอาหารเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของด.ญ.งา

งา อายุ 8 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 งาเป็นลูกคนเดียว พ่องาซึ่งเป็นชาวอังกฤษ แยกทางกับแม่เมื่อ 4 ปีที่แล้ว งากับแม่จึงกลับมาอยู่เมืองไทยกับครอบครัวของยาย ซึ่งอยู่กับลูกๆทั้งหมด แม่ของงาเป็นลูกคนโต มีน้องสาว 3 คน คือ น้าตุ้มยังไม่ได้แต่งงาน ทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง คนที่สองคือน้าต๋อย แต่งงานกับน้าแดงซึ่งเป็นกัปตันเครื่องบิน มีลูกสาว 3 คน คือ ดวง อายุ 7 ขวบ ดาว 5 ขวบ และเดือน 3 ขวบ คนสุดท้ายคือน้าปู กำลังเรียนในระดับอุดมศึกษา ทั้งแม่ของงาและน้าต๋อยไม่ได้ทำงานนอกบ้าน แต่แม่ของงามีรายได้จากการให้เช่าบ้านและตึกแถวในซอย สมาชิกในบ้านงายังมีอีก 3 คน คือลูกจ้างอายุประมาณ 17 ปี 2 คน และแม่บ้านอายุ 60 ปี ซึ่งอยู่กับครอบครัวมานานตั้งแต่แม่งายังไม่เกิดจนเป็นเหมือนญาติคนหนึ่ง และมีหน้าที่ควบคุมลูกจ้าง 2 คน กับคอยทำอาหารให้งาและน้องๆ

ครอบครัวของงานับว่ามีฐานะดีมาก แม้จะมีคนทำงานนอกบ้านเพียง 2 คน แต่รายได้หลักของครอบครัวอยู่ที่การให้เช่าที่ดินและตึกแถวจำนวนมากในซอย บ้านของงามีเนื้อที่กว้างขวาง เฉพาะสนามที่เด็กๆ วิ่งเล่นก็มีเนื้อที่กว่า 1 ไร่ ประกอบด้วยเครื่องเล่นสนามครบชุด ไม่ว่าจะเป็นชิงช้า ไม้ลื่น ไม้กระดก บาร์โหน และเครื่องป็นปาย มีจักรยานสำหรับเด็กคนละคัน ส่วนในบ้านก็มีมุมสำหรับเด็กเล่น มีเครื่องเล่นทำจากพลาสติกอย่างตีของต่างประเทศให้เด็กๆ ได้เล่นบ้านหรือป็นปาย กระโดด และลื่นเล่น อีกทั้งยังมีเครื่องเล่นวิดีโอเกม 1 เครื่องในห้องนี้ และอีก 1 เครื่องในห้องที่เรียกว่าห้องเด็ก (แต่มักเป็นที่พักผ่อนของยายมากกว่า) สำหรับเครื่องรับโทรทัศน์นั้นมียู่ทุกห้องในบ้าน คือในห้องนอนของทุกคน และที่ห้องรับประทานอาหาร ซึ่งมักจะเป็นที่ดูโทรทัศน์ของคนในบ้าน และที่เหลืออีก 2 เครื่องคือที่ห้องเล่นและห้องเด็ก แต่มักจะเป็นที่เล่นวิดีโอเกมมากกว่าดูรายการอื่นใด

ทั้งงา ดวง และดาวเรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ทุกเช้าแม่งาและแม่ดวงจะขับรถพาเด็ก ๆ ไปส่งที่โรงเรียน และรับกับกับปอมลูกพี่ลูกน้องอายุ 6 และ 7 ปี ที่อยู่ซอยเดียวกันไปโรงเรียนพร้อม ๆ กันด้วย เมื่อโรงเรียนเลิก แม่งาและแม่ดวงก็จะไปรับเด็ก ๆ ทั้งหมดกลับบ้าน โดยจะถึงบ้านประมาณ 17.30 น. กีบและปอมจะเล่นอยู่ที่บ้านงาก่อนจนกว่าพี่เลี้ยงจะมารับกลับบ้าน เด็ก ๆ จะวิ่งเล่นหรือขี่จักรยานเล่นอยู่ในสนาม (ยกเว้นฝนตกจึงจะเข้ามาเล่นในบ้าน) จนถึงเวลา 18.00 น. ก็จะเข้าบ้านไปอาบน้ำแต่งตัวทำการบ้านที่โต๊ะอาหาร ซึ่งในเวลานั้นมักจะมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ก่อนแล้ว ทั้งงาและดวงจึงทำการบ้าน

พลาญดูโทรทัศน์ไปด้วย มีแม่คอยคุมอยู่ข้าง ๆ ทำการบ้านเสร็จแล้วก็มารับประทานอาหารเย็น
เมื่อเวลา 20.00 น. แต่บ่อยครั้งที่งามักจะทำการบ้านเสร็จช้า จึงต้องทำการบ้านพร้อมกับ
รับประทานอาหารเช้า จึงมักจะเห็นภาพงาทำการบ้านพลาญรับประทานอาหารเช้าและดูโทรทัศน์ไป
พร้อม ๆ กันเป็นประจำ

เสร็จจากรับประทานอาหารเย็นแล้ว สมาชิกในครอบครัวยังคงนั่งพูดคุยอยู่ที่โต๊ะ
อาหาร หน้าโทรทัศน์ไปเรื่อย ๆ รอดูละครเรื่องสมเด็จพระสุริโยทัย ซึ่งในระหว่างรอนี้บางคน
จะไปอาบน้ำแต่งตัวและมาพร้อมหน้ากันอีกครั้งเมื่อละครมา งาเองถ้าการบ้านยังไม่เสร็จก็จะ
นั่งอยู่ที่เดิม ดูละครไปทำการบ้านไปพลาญ แต่ถ้าการบ้านเสร็จแล้ว งามักจะเล่นกับน้องๆ อยู่ที่
ห้องนั่งเล่นพลาญซำเลียงดูละครไปด้วย เมื่อถึงตอนที่น่าสนใจก็จะวิ่งมาดูใกล้ๆ และกลับไปเล่น
ต่ออีก จนกระทั่งละครจบเรื่อง จึงได้เวลาที่ทุกคนจะแยกย้ายกันเข้าห้องนอน งาก็จะขึ้น
ห้องนอนพร้อมแม่ แต่ก็ไม่ได้นอนหลับในทันที เพราะแม่มักจะเปิดโทรทัศน์ในห้องนอนต่อ งาจึง
ได้นอนดูโทรทัศน์และคุยกับแม่อีกพักใหญ่ ๆ จนกว่าจะหลับไปเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของด.ช. กานต์

มีสมาชิกทั้งหมด 4 คน คือ พ่อ แม่ เก่ง พี่ชายอายุ 18 ปี และกานต์ อายุ 9 ปี พ่อ แม่เป็นข้าราชการทั้งคู่ พ่อเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดิน อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ซึ่งต้องเดินทางไป-กลับระหว่างกรุงเทพฯ กับกำแพงแสนทุกวันทำงาน และจะกลับถึงบ้านประมาณ 18.00 น เป็นประจำ แม่เป็นอาจารย์สอนโรงเรียนมัธยมใกล้บ้าน เก่งเองก็เรียนที่โรงเรียนนี้ด้วย แม่ มักจะทำงานอยู่ที่โรงเรียนจนเย็นเสมอ เก่งจึงมีหน้าที่รับกานต์กลับบ้านเวลาประมาณ 16.30 น. ทุกวัน บ้านของกานต์อยู่ซอยเดียวกับโรงเรียน ใช้เวลาเดินกลับไม่เกิน 10 นาที ทั้งสองคน อยู่บ้านกันตามลำพังจนกว่าจะถึงเวลา 17.30 น. ซึ่งแม่จะกลับบ้าน

กลับถึงบ้านแล้ว ไม่เก่งก็กานต์จะเปิดโทรทัศน์ ทั้ง 2 คนดูรายการเดียวกันจึงไม่มีปัญหาว่าใครจะเปิดก่อน หลังจากนั้นก็จะไปหาขนมในครัวมานั่งกินกันหน้าโทรทัศน์ พร้อม ๆ กับ เล่นไป คุยไป จนกว่าจะถึงเวลา 17.00 น. เก่งจึงลุกไปล้างจานในครัว (แขนงไว้ตั้งแต่เมื่อเช้า) กานต์จะรออีกสักพักจึงตามเข้าไปหุงข้าว โดยเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ จากนั้นก็จะช่วยกัน กรอกน้ำ (บางวัน) แล้วจึงกลับมาดูโทรทัศน์ต่อ รอเวลาแม่กลับ

เนื่องจากทั้ง 2 คนไม่เคยได้รับอนุญาตให้ออกไปเล่นนอกบ้าน และที่บ้านก็ไม่มีบริเวณมากพอจะวิ่งเล่นได้ แม้แต่ห้องที่ใช้ดูโทรทัศน์ก็เป็นห้องเล็ก ๆ ซึ่งใช้เป็นทั้งห้องรับแขก ห้องรับประทานอาหาร และห้องพักผ่อน กิจกรรมต่าง ๆ ของเก่งกานต์ จึงอยู่แต่ในครัว และที่ หน้าจอโทรทัศน์ อันที่จริงทั้งเก่งและกานต์อยากเล่นคอมพิวเตอร์เกมมากกว่า แต่พ่อกับแม่ ไม่ยอมให้ทั้งคู่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำพัง เพราะกลัวลูกจะเล่นเกมมากเกินไป คอมพิวเตอร์เครื่องนี้ แม่กับพ่อซื้อให้เก่งในวันเกิดเมื่อปีที่แล้ว แต่เก่งกับกานต์จะเล่นได้ก็ต่อเมื่อ ได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ หรือใช้พิมพ์งานให้แม่เท่านั้น

เมื่อแม่กลับถึงบ้าน เด็ก ๆ นั่งกินของว่างกับแม่ สักพักแม่จะเข้าครัวเตรียมอาหาร เก่งเข้าไปช่วยแม่ในครัว กานต์ยังคงอยู่ที่ห้องโทรทัศน์ แต่ต้องคอยฟังเสียงแม่เรียกใช้ด้วย หรือบางวันกานต์ก็จะเข้าไปอยู่กับแม่ในครัวบ้าง ทั้งโทรทัศน์เปิดไว้อย่างนั้นเอง

พ่อกลับบ้านประมาณ 18.30 น. กานต์ออกมาหาพ่อ ช่วยเก็บถุงเท้าหาน้ำเย็นให้ดื่ม และมานั่งดูโทรทัศน์อีกครั้งในขณะที่พ่อจะออกไปเช็ดรถ จนถึงเวลาอาหาร ประมาณ 19.00 น. เก่งกับกานต์ช่วยจัดโต๊ะอาหาร ทั้งครอบครัวรับประทานอาหารเย็นพร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วย

รับประทานอาหารเสร็จประมาณ 20.30 น. กานต์ช่วยแก่งเก็บโต๊ะ แก่งเป็นคนล้างจาน ส่วนกานต์หมดหน้าที่แล้วก็จะไปอาบน้ำแต่งตัว จัดตารางสอน ปล่อยให้พ่อกับแม่ดูข่าว

กานต์ใช้เวลาช่วงข่าวทำกิจกรรมส่วนตัว เสร็จแล้วก็อาจจะมานั่งอ่านหนังสือหรือคุยกับพ่อแม่ รอเวลาการ์ตูนหลังข่าวมา บางทีก็หลับไปเสียก่อน แต่ส่วนใหญ่กานต์มักจะดูละครกับพ่อแม่และแก่งด้วย เนื่องจากกานต์ไม่ได้ถูกจำกัดเวลาดูโทรทัศน์ กานต์จึงอยู่ดูไปเรื่อย ๆ อันที่จริงจะเรียกว่ากานต์ดูโทรทัศน์ก็อาจไม่ถูกต้องนัก เพราะกานต์มักจะร่วมวงดูละครเพื่อพูดคุยกับพ่อแม่ และพี่ชายมากกว่า

ในบางวันกิจกรรมต่าง ๆ ของกานต์อาจเปลี่ยนแปลง เพราะหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว ลูกของกานต์ซึ่งอยู่ชอยเดียวกันจะมานั่งคุยที่บ้านด้วย กานต์มักจะชวนลูกเล่นหมากรุกหรือเล่นเกมในคอมพิวเตอร์ เพราะรู้ว่าแม่ไม่กลัวว่า แต่กรณีหลังไม่ค่อยจะสำเร็จ เนื่องจากลูกรู้กฎของแม่ดี ดังนั้นส่วนใหญ่แล้ว กานต์จึงใช้เวลาเล่นหมากรุกกับลูกโดยไม่สนใจว่าคนอื่น ๆ กำลังทำอะไรกันอยู่ จนกระทั่งเลิกเล่นหรือได้เวลาที่ลูกกลับบ้าน กานต์จึงค่อยกลับมาร่วมกิจกรรมกับครอบครัวอย่างเดิม

กานต์จะดูโทรทัศน์และนั่งคุยเล่นกับครอบครัวไปเรื่อย ๆ หากง่วงนอนกานต์ก็มักจะนอนหลับอยู่ที่หน้าโทรทัศน์ จนกว่าแก่งซึ่งนอนห้องเดียวกับกานต์จะเลิกดูรายการ จึงปลุกกานต์ให้เข้าห้องนอนไปพร้อม ๆ กัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวของ ด.ช. โม

โมอายุ 6 ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 1 พ่อของโมทำงานอยู่ฝ่ายการเงินของบริษัทโฆษณา แม่เป็นครูสอนชั้นประถมในโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่ง โมเป็นลูกคนเดียวไม่มีพี่น้องที่บ้านของโมมีสมาชิกเพียง 3 คน คือ พ่อ แม่ และโมเท่านั้น แต่จริง ๆ แล้วดูเหมือนว่าโมจะเป็นเด็กที่มี 2 บ้าน เพราะยังมีบ้านของย่าอีกที่หนึ่ง ซึ่งโมใช้เวลาอยู่มากเท่ากับบ้านของตัวเอง คือทุกเย็นวันจันทร์ - ศุกร์ และในวันเสาร์ - อาทิตย์อีกเกือบทั้งวัน

ทุก ๆ เย็น หลังจากเลิกเรียนแล้วประมาณ 16.00 น. ย่าจะเดินมารับโมที่โรงเรียน บ้านของย่าอยู่ห่างจากโรงเรียนชั่วคราวเดินเพียง 15 นาที ในขณะที่บ้านพ่อกับแม่ไกลจากโรงเรียนมากกว่า ใช้เวลาขับรถไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง อีกทั้งพ่อและแม่อังเลิกงานเย็นมาก โมจึงต้องมาอยู่ที่บ้านย่าทุกเย็น แม่เองก็จะเลิกงานมาอยู่กับโมที่บ้านย่าประมาณ 18.30 น. และพ่อก็จะกลับมาถึงบ้านย่าเวลาประมาณ 19.30 น.

โมมักจะไม่ว่างกลับบ้านทันทีที่ย่ามารับ แต่มักจะขออยู่เล่นกับเพื่อนที่โรงเรียนจนเกือบ 17.00 น. ทุกวัน โดยโมบอกกับย่าว่า กลับบ้านไปก็ไม่มีอะไรทำนอกจากดูโทรทัศน์ ย่าจึงยอมให้โมกลับบ้านเย็นได้ อันที่จริงแล้ว ก่อนหน้านี้โมจะกลับบ้านเร็วเสมอ ๆ ไม่มีการต่อรองเมื่อย่ามารับ ทั้งนี้เพราะโมกับเพื่อนเด็ก ๆ แถวบ้าน มักจะไปวิ่งเล่นกันที่บริเวณสนามโล่ง ๆ ใกล้บ้าน แต่เมื่อที่ว่างสำหรับเด็กเล่นได้กลายเป็นบริเวณก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรไปเสีย โมและเพื่อน ๆ ก็ไม่มีที่เล่น เด็กคนอื่น ๆ ออกไปวิ่งเล่นบนถนนในซอยแทน โมเองก็เคยแอบตามเพื่อน ๆ ออกไปเล่นด้วย แต่หลังจากที่ผู้ใหญ่ทราบก็ห้ามไม่ให้โมออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ อีก เพราะเกรงอันตรายเนื่องจากในซอยมีรถพลุกพล่าน พ่อถึงกับคาดโทษโมไว้ นอกจากนี้ยังคอยโทรศัพท์มาเช็คเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าโมไม่ได้ออกไปวิ่งเล่นไกลบ้าน ตั้งแต่นั้นมาย่าจึงยอมอนุญาตให้โมอยู่เล่นที่โรงเรียนเย็นกว่าเดิม

เมื่อถึงบ้านย่าแล้วโมมักจะไปเล่นกับพี่สาว ลูกพี่ลูกน้องซึ่งเป็นเพื่อนเล่นรุ่นพี่อยู่บ้านติดกัน หรือบางทีพี่สาวก็จะมาเล่นกับโมที่บ้านโมบ้าง แต่ก็ไม่ค่อยนัก เพราะอันที่จริงโมกับพี่สาวก็อายุต่างกันมาก พี่สาวอยู่ชั้นประถมปีที่ 6 แล้ว คงจะเล่นกับเด็กประถม 1 อย่างโมนาน ๆ นึกไม่ค่อยได้ แต่ที่มาเล่นเพราะทั้งพี่สาวและโมต่างก็เป็นลูกคนเดียวเหมือนกัน และเป็นเด็กคนเดียวในบ้านจึงไม่มีเพื่อนเล่น

นอกจากเพื่อนเล่นอย่างฝ่ายแล้ว เพื่อนของโมยังเป็นแมวอีกตัวหนึ่งชื่อทามะ ซึ่งโมตั้งเองตามชื่อแมวในการ์ตูนเรื่องโปรด ต่อมาทามะก็มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่าไมเคิล เมื่อโมเกิดติดใจการ์ตูนเรื่องใหม่อีกเรื่องที่มีแมวชื่อไมเคิลเป็นตัวเอง

ถ้าโมไม่เล่นกับฝ่าย โมก็มักจะเปิดโทรทัศน์นั่งดูกลางรับประทานขนมไปด้วย ในขณะที่ยามักจะนั่งทำงานฝีมืออยู่ใกล้ ๆ คอยส่งเสียงคุยกันไป ส่วนปุมักจะเลี้ยงไปดูโทรทัศน์อีกเครื่องกับอาของโมอีกมุมหนึ่งของบ้าน สาเหตุที่โมต้องแยกดูโทรทัศน์กับปุมและอา ก็เพราะว่า โมมักจะดูการ์ตูนในขณะที่ปุมอยากดูกีฬา เช่น ชกมวย หรือฟุตบอล และเกิดการขัดแย้งกันเป็นประจำ ปุมจึงตัดปัญหาด้วยการซื้อโทรทัศน์อีกเครื่อง การแย่งกันดูโทรทัศน์ระหว่างปุมกับหลานจึงไม่เกิดขึ้นให้รำคาญใจทั้งสองฝ่ายอีก

กิจกรรมอีกอย่างที่โมชอบทำขณะดูโทรทัศน์นอกเหนือจากการคุยกับย่า และรับประทานอาหารแล้ว คือ การอ่านหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่แม่ซื้อติดมือมาให้เกือบทุกวัน หรือนิตยสารสำหรับเด็กที่โมเป็นสมาชิกจากโรงเรียน และหน้าพิเศษสำหรับเด็กในนิตยสารของผู้หญิงที่ย่ารับอยู่เป็นประจำ โมมักจะอ่านอยู่ได้ครั้งละนาน ๆ โดยไม่สนใจใครเลย

ประมาณ 18.30 น. แม่จะมาถึงบ้านย่า โมมักจะมากุญกับแม่ หลังจากทำการ์ตูนจบแล้ว โมให้แม่พาไปอาบน้ำ หลังจากนั้นจึงมานั่งอ่านหนังสืออีกครั้ง พลังคุยกับแม่ไปด้วย จนกระทั่งเวลาประมาณ 19.30 น. พ่อจึงจะมาถึงบ้าน พ่อ แม่ และโมมักจะรับประทานอาหารที่บ้านย่าก่อนจนถึง 20.00 น. จึงกลับบ้าน

กว่าจะถึงบ้านก็ประมาณ 20.30 น. ช่วงนี้แม่กับพ่อจะช่วยกันทำงานบ้านโดยมีโมเป็นผู้ช่วย เป็นต้นว่ากวาด ถูบ้าน หรือขัดห้องน้ำ เสร็จจากงานบ้านแล้ว โมจะต้องให้พ่อและแม่ทบทวนวิชาที่เรียนประมาณ 15-20 นาที หลังจากนั้นโมจะได้รับอนุญาตให้ดูวิดีโอการ์ตูน และสารคดีชีวิตสัตว์ที่พ่อเช่ามา หรือเล่นวิดีโอเกมได้อีกประมาณ 15 นาที ก่อนจะเข้านอน

ครอบครัวของด.ญ.พริสซี

พริสซีอายุ 9 ขวบ อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งมีสมาชิกถึง 18 คน หัวหน้าครอบครัวคือ ป้านก พี่สาวคนโตของแม่ แต่พริสซีเรียกป้าว่าแม่ เพราะเลี้ยงพริสซีมาตั้งแต่เล็ก หลังจากที่แม่ตามสามีคนใหม่ซึ่งเป็นชาวอังกฤษไปทำงานต่างประเทศ พริสซียังมีคนทีเรียกว่่าแม่ อีกคนหนึ่ง ซึ่งจริง ๆ แล้วมีศักดิ์เป็นยาย เพราะเป็นน้องคนสุดท้ายของยายแท้ ๆ ของพริสซี (ที่เสียชีวิตไปนานแล้ว) ยายชื่อแมว อายุอ่อนกว่าป้านก 2 ปีเท่ากับแม่ของพริสซี และช่วยเลี้ยงพริสซีมาตั้งแต่เล็กเช่นกัน พริสซีจึงเรียกว่าแม่ด้วย พริสซีจะเรียกแม่ ป้า และยาย ว่าแม่ นอกจากเวลาที่ต้องการจะบอกเล่า ก็จะใช้วิธีระบุชื่อว่า แม่ก แม่แมว และแม่(ของ)หนู แทนแต่ละคน แม่ของพริสซีทำงานอยู่ที่อังกฤษได้ 4 ปี ก็ย้ายกลับมาอยู่เมืองไทยตามเดิมเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ทุกวันนี้ทั้งพ่อ(บุญธรรม) และแม่ก็อาศัยอยู่กับป้าในบ้านหลังเดียวกัน ร่วมกับพี่น้องอีกหลายคน

แม่กและแม่แมวมีกิจการขายอาหารอยู่ในโรงเรียนที่พริสซีเรียนอยู่ ส่วนแม่ของพริสซีนั้น รับจ้างเย็บจักรอุตสาหกรรมอยู่กับบ้าน โดยมีจักร 3 หลัง และจ้างเด็กลูกมืออีก 2 คน พ่อของพริสซีทำงานเป็นครูสอนภาษา อยู่ที่โรงเรียนสอนภาษาของเอกชนแห่งหนึ่ง และยังรับสอนภาษาอังกฤษตามบ้านอีกด้วย

สมาชิกในบ้านนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังประกอบด้วยผู้ชายอีก 3 คน คือน้ำป้อม ซึ่งไม่ได้แต่งงาน และไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร นอกจากจะไปช่วยแม่กทำงานในครัวที่ขาดคนงาน น้ำหลวงแต่งงานกับน้ำตึก และน้ำอู๋แต่งงานกับน้ำรุ่ง ทั้งน้ำตึกและน้ำรุ่งช่วยแม่กกับแม่แมวขายอาหารที่โรงเรียน ส่วนน้ำหลวงและน้ำอู๋เป็นลูกจ้างทำงานในโรงงาน

พริสซียังมีพี่แท้ๆ (ลูกแม่เดียวกัน) อีก 2 คน คือ พี่หุ่ยพี่ชายคนโต อายุ 20 ปี และพี่ปุม พี่สาวอายุ 15 ปี และยังมีลูกพี่ลูกน้อง คือพี่ปูอายุ 13 ปี เพื่อนเล่นของพริสซี ลูกสาวของแม่แมวกกับอาชัย และพี่เอ้ออายุ 25 ปี ลูกชายคนเดียวของแม่ก ซึ่งพ่อเสียชีวิตตั้งแต่ยังเด็ก สมาชิกในบ้านอีก 3 คน คือ เตือน เตือน และปู อายุประมาณ 16 ปี สองคนแรกช่วยงานจักร ส่วนอีกคนหนึ่งช่วยงานที่โรงอาหาร

นอกจากสมาชิกทั้งหมดที่อาศัยในบ้านหลังเดียวกันนี้แล้ว พริสซียังมีญาติสนิทอีกครอบครัว คือครอบครัวของน้ำแป้น น้องสาวคนเล็กซึ่งแต่งงานกับอาตุ๋ มีลูกสาวอายุ 3 ขวบ ชื่อแมงปอ ทั้งสามคนมีบ้านอยู่ไกลจากบ้านพริสซีมากพอควร แต่มักจะมาที่บ้านพริสซีเสมอ ๆ

และเกือบทุกอาทิตย์ แมงปอก็จะมานอนค้างกับแม่นก แมงปอเรียกป้าและน้าในบ้านนี้ว่าแม่เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะป้า แม่นก แม่แมว แม่ขี้ย (แม่ของพริสซี) หรือแม่ตุ๊ก

พริสซีชอบเล่นกับแมงปอมาก และดีใจทุกครั้งที่มีแมงปอมาค้างที่บ้าน ถึงขนาดไม่เล่นกับเพื่อนข้างบ้าน แต่จะขลุกอยู่กับแมงปอนานๆแทน ถ้าจะออกไปวิ่งเล่นก็จะพาแมงปอไปเล่นด้วย

ตอนนี้พริสซีกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เลิกเรียนแล้วพริสซีจะอยู่ทำการบ้านต่อจนถึงประมาณ 16.30 น. จึงเดินกลับบ้านกับเพื่อน หรือบางวันไม่มีเพื่อนเดินกลับด้วย ก็จะเดินกลับตามลำพัง ใช้เวลาประมาณ 15 นาทีก็ถึงบ้าน

ที่บ้าน แม่แมว แม่นก น้ารุ่ง และสมาชิกคนอื่น ๆ ซึ่งเสร็จงานขายอาหารกลับมาตั้งแต่ 14.00 น. มักจะรวมกลุ่มกันทำงานหารายได้เสริมกันอยู่ เป็นต้นว่า ทำดอกไม้ผ้า ทำลายไฟ หรือปักมุก ตามแต่จะรับมา ส่วนแม่ก็จะเย็บผ้าอยู่ในบ้าน พริสซีเก็บกระเป๋าหนังสือแล้ว ก็มักออกมานั่งคุยกับแม่ ๆ และน้า ช่วยทำงานบ้างถ้างานไม่ยากนัก แต่สักครู่เดียวเพื่อนข้างบ้านก็จะมาเล่นด้วย

เพื่อนเล่นของพริสซีชื่อตึก อายุแก่กว่า 1 ปี อยู่บ้านติดกัน ทั้งพริสซี ตึก และปู (ลูกแม่แมว) ชอบเล่นกระโดดยางในบริเวณบ้านเสมอ บางทีก็เล่นลูกแก้ว ลูกหิน หรือเกมกต ซึ่งที่บ้านพริสซีมีเครื่องหนึ่ง บ้านตึกก็มีเครื่องหนึ่งเช่นกัน และสองอย่างหลังนี้ น้องชายของตึกชื่อต๋อง จะร่วมวงเล่นด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ครอบครัวของพริสซี มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนบ้านมาก บ้านข้าง ๆ 2 หลัง และบ้านที่อยู่หลังบ้านอีก 1 หลัง จะไม่มีรั้วกัน เดิมเคยมีรั้วกันข้างหลังบ้าน แต่เมื่อรั้วพัง ก็ไม่มีการกันใหม่ ทำให้มีเนื้อที่รอบบ้านไว้ให้เด็กๆได้เล่นกัน ครอบครัวของพริสซีเรียกได้ว่าเป็นศูนย์รวมของเพื่อนบ้าน ไม่เพียงแต่ผู้ใหญ่บ้านใกล้ ๆ จะชอบเข้ามานั่งคุยกันที่บ้านพริสซีเท่านั้น เด็ก ๆ ตั้งแต่อายุ 2 ขวบจนถึง 13 ปี จำนวนเกือบ 10 คน ก็ชอบเข้ามาเล่นที่บ้านนี้ด้วย ทั้ง ๆ ที่บริเวณบ้านของพริสซีก็ไม่ได้กว้างขวางมากนัก แค่นอสำหรับไม้ลิ้น 1 อัน และที่ว่างพอกระโดดยางได้สบาย ๆ อีกหน่อยเท่านั้น และเรียกได้ว่าพริสซีกับเพื่อน ๆ จะเล่นกันโดยอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ตลอดเวลา

พริสซีเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ประมาณชั่วโมงก็มักจะเลิก เพราะหิว เข้ามาหาอะไรในครัวรับประทานเสมอ เสร็จแล้วก็ออกไปเล่นอีก จนกว่าจะได้ยินเสียงแม่คนใดคนหนึ่งเรียกให้ไปอาบน้ำ เมื่อเสร็จแล้วพริสซีชอบที่จะตามแม่ไปตลาด หรือไม่ก็เล่นกับเพื่อน ๆ ต่อ ซึ่งหลังจากอาบน้ำแล้ว แม่จะอนุญาตให้เล่นได้เฉพาะพวกหมากระดาน หรือเกมกตเท่านั้น

พวกผู้ใหญ่มักจะรับประทานอาหารเย็นกันเวลา 19.30 น. ถึงตอนนี้ทั้งฟรีสซี ปู และตึก มักจะผละจากเกมที่กำลังเล่นกันอยู่มารับประทานด้วย รับประทานอาหารกลางวันไปกว่าจะให้ลูกจ้างมาเก็บโต๊ะก็เกือบ 20.30 น. หลังจากนั้นสมาชิกในบ้านส่วนใหญ่มักจะทยอยไปอาบน้ำแต่งตัว และมาพร้อมกันที่หน้าโทรทัศน์เมื่อใกล้เวลาละครหลังข่าว

ฟรีสซีจะดูการ์ตูนหลังข่าวของช่อง 3 และช่อง 7 จนจบแล้วจึงขึ้นนอน หรืออาจจะดูละครต่อ แต่มักจะดูไม่จบถึงวงนอนเสียก่อน ฟรีสซีนอนห้องเดียวกับแม่นก และพีไม่ แต่จะขึ้นมานอนคนเดียวก่อน ในขณะที่คนอื่นยังดูโทรทัศน์กันต่อ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อมูลการใช้เวลาทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

ในแต่ละวันผู้วิจัยได้จัดแบ่งกิจกรรมที่เด็ก ๆ กระจายออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การเรียน เป็นเวลาที่เด็ก ๆ ใช้ที่โรงเรียนและรวมไปถึงเวลาเดินทางไปกลับในแต่ละวันด้วย

2. การเปิดรับสื่อ สื่อที่เด็ก ๆ เปิดรับในที่นี้มีเพียงสื่อโทรทัศน์และวิดีโอเท่านั้น และเนื่องจากขณะดูโทรทัศน์เด็ก ๆ มีการทำกิจกรรมอื่น ๆ หรือมีการปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ควบคู่ไปด้วย ผู้วิจัยจึงจัดแบ่งลักษณะของการเปิดรับสื่อออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

- 1) เปิดรับโทรทัศน์
- 2) เปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรม
- 3) เปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 4) เปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 5) เปิดรับวิดีโอ

3. การใช้เวลากับครอบครัว หมายถึงช่วงเวลาที่เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เป็นต้นว่ารับประทานอาหารเช้า ไปเที่ยว หรือพูดคุยสังสรรค์ โดยที่ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นขณะเปิดรับโทรทัศน์

4. การใช้เวลาว่าง หมายถึงกิจกรรมที่เด็ก ๆ กระจายโดยไม่ได้อยู่ในส่วนของครอบครัว และการเปิดรับโทรทัศน์ อาจเป็นกิจกรรมที่ทำคนเดียว เช่น อ่านหนังสือ เล่นดนตรี หรือทำร่วมกับคนอื่น เช่น เล่นกับพี่น้อง พูดคุยกับสมาชิกบางคนในครอบครัว เป็นต้น

5. การนอน นอกจากการนอนหลับในเวลากลางคืนแล้ว การนอนกลางวันก็จัดอยู่ในส่วนนี้ด้วย

6. อื่น ๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ทำเป็นกิจวัตรประจำวัน เช่น การอาบน้ำ แต่งตัว และยังคงรวมไปถึงกิจกรรมพิเศษบางอย่าง เช่น การไปหาหมอ เป็นต้น

จากการเก็บข้อมูลพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วใน 1 วัน เด็ก ๆ แต่ละคนใช้เวลาทำกิจกรรมแต่ละอย่าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6
เวลาโดยเฉลี่ยที่เด็ก ๆ ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน 1 วัน

0.00' (ชม. / นาที)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ *					ครอบคร้ว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
ปลิว	1.44'	-	0.06'	0.40'	0.22'	1.35'	1.36'	8.21'	8.45'	0.50'
เอ็ม	-	-	-	0.51'	0.22'	2.22'	2.10'	7.35'	8.15'	2.25'
ปูน	1.44'	-	-	0.35'	0.22'	1.36'	1.39'	8.12'	8.45'	1.01'
เอ็ง	4.30'	-	0.13'	1.13'	0.52'	-	0.17'	5.00'	10.20'	1.15'
อ๊อบ	4.30'	-	-	1.12'	0.52'	-	0.17'	5.00'	10.30'	1.20'
น้ำตาล	7.10'	0.03'	2.02'	0.42'	1.13'	-	1.07'	1.00'	10.00'	0.23'
เอ้	7.27'	0.15'	0.47'	0.58'	0.33'	-	0.35'	3.32'	8.50'	1.10'
งา	7.09'	-	-	0.17'	1.13'	-	0.50'	4.35'	8.40'	0.58'
ดวง	7.09'	-	0.05'	0.25'	1.27'	-	0.50'	4.05'	8.40'	0.45'
กานต์	6.05'	0.18'	0.47'	2.25'	1.20'	-	2.07'	1.32'	8.50'	0.31'
โม	6.27'	0.08'	0.30'	0.07'	0.13'	-	3.30'	1.43'	9.00'	2.17'
พริสตี	6.43'	-	0.23'	0.47'	1.00'	0.03'	1.13'	3.02'	10.05'	0.44'

การรับสื่อ *

- 1) เปิดรับโทรทัศน์
- 2) เปิดรับโทรทัศน์และทำกิจกรรม
- 3) เปิดรับโทรทัศน์และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 4) เปิดรับโทรทัศน์ ทำกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 5) เปิดรับวิดีโอ

จากตาราง กิจกรรมที่เด็ก ๆ ใช้เวลาทำมากที่สุดในวันหนึ่ง ๆ นอกเหนือไปจากการนอนแล้ว ก็คือการเรียน ยกเว้นบลิว เอ็ม ปูน เอ็ง และอ็อบซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงปิดเทอม และเอ็งกับอ็อบใช้เวลาเรียนพิเศษเพียงครึ่งวัน ส่วนบลิวและปูนนั้นเรียนที่บ้านวันละประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง ในขณะที่เอ็มไม่ได้เรียนพิเศษเลย เด็ก ๆ ทั้งสองครอบครัวนี้จึงมีเวลาในส่วนของการใช้เวลาว่างค่อนข้างมากกว่าเด็กครอบครัวอื่น

ในส่วนของการเปิดรับสื่อ โดยเฉลี่ยแล้วเด็ก ๆ จะดูโทรทัศน์วันละประมาณ 2 ชั่วโมง แต่เป็นการดูพร้อม ๆ กับทำกิจกรรมหรือมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไปด้วย เช่น โม่ และน้ำตาลชอบอ่านหนังสือหน้าโทรทัศน์ หรือกานต์มักจะรับประทานขนม ส่วนพรินซ์ซีและเอ็งก็ชอบเล่นกับน้อง ในขณะที่เอีใช้เวลานั้นวาดรูป และงาก็ทำการบ้านหน้าโทรทัศน์เสมอ ๆ เวลาที่เด็ก ๆ ดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียวมีอยู่น้อยมาก สำหรับเด็กที่ใช้เวลาดูโทรทัศน์อย่างเดียวสูงที่สุดคือ 20 นาที และเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีเวลาในส่วนของการดูโทรทัศน์แต่เพียงอย่างเดียวเลย

รายละเอียดการใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กแต่ละครอบครัวมีดังตารางต่อไปนี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวค.ช. บลิว
(จากการเก็บข้อมูล 4 วัน ในช่วงปิดเทอม)

๐.๐๐' (ชม./ นาที)

ชื่อ	การเรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
บลิว	6.55'	-	0.25'	2.40'	1.30'	6.20'	6.25'	33.25'	35.00'	3.20'
		----- 10.55'								
เอ็ม	-	-	-	3.25'	1.30'	9.25'	8.40'	30.20'	33.00'	9.40'
		----- 14.20'								
ปูน	6.55'	-	-	2.20'	1.30'	6.25'	6.35'	32.50'	35.00'	4.25'
		----- 10.15'								

ศูนย์วิทยทรัพยากร

การเก็บข้อมูลจากครอบครัวของบลิวใช้เวลาทั้งหมด 4 วัน และอยู่ในช่วงปิดเทอม เวลาในส่วนของการเล่นจึงมีอยู่น้อยมาก เพราะมีเพียงการเล่นพิเศษที่บ้านในช่วงเย็นเท่านั้น ยกเว้นเอ็มซึ่งไม่มีชั่วโมงเรียน เด็ก ๆ ใช้เวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 4 ชั่วโมง น้อยกว่าการดูวิดีโอซึ่งใช้เวลามากกว่า 6 ชั่วโมง เอ็มจะดูวิดีโอมากกว่า บลิวและปูน และใช้เวลาทำกิจกรรมยามว่างน้อยกว่า อย่างไรก็ตามเด็ก ๆ ทั้ง 3 คนใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำกิจกรรมยามว่างมากกว่าการทำกิจกรรมอย่างอื่น

ตารางที่ 8

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด.ช. เอ็ง
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงปิดเทอม)

0.00' (ชม./ นาที)

ชื่อ	การเรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
เอ็ง	14.30'	-	0.40'	3.40'	2.35'	-	0.50'	15.00'	31.00'	3.45'
				6.55'						
อ๊อบ	14.30'	-	-	3.35'	2.35'	-	0.50'	15.00'	31.30'	4.00'
				6.10'						

การเก็บข้อมูลของครอบครัวเอ็งกระทำในช่วงปิดเทอม เอ็งและอ๊อบใช้เวลาในการเรียนพิเศษเพียงครึ่งวัน หลังจากนั้นก็กลับบ้าน เวลาที่เหลือช่วงบ่ายเป็นต้นไป จึงเป็นเวลาทำกิจกรรมได้ก็ได้อีก แต่ทั้ง 2 คนใช้เวลาส่วนนี้ไปกับการดูโทรทัศน์ประมาณ 6 ชั่วโมง แต่เวลาส่วนใหญ่ได้ใช้ไปในการทำกิจกรรมยามว่างซึ่งได้แก่การเล่นถึง 15 ชั่วโมง เพราะบ้านของเอ็งและอ๊อบมีบริเวณมากมายเหมาะสำหรับเด็ก ๆ อย่างเอ็งและอ๊อบวิ่งเล่นเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 9
การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด.ญ. น้ำตาล
 (จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

๐.๐๐' (รม./นาท)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
น้ำตาล	21.30'	0.10'	6.05'	2.05'	3.40'	-	3.20'	3.00'	3๖.๐๐'	1.10'
		-----12.๐๐'								

การดูโทรทัศน์ของน้ำตาลคิดเป็นเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง แต่เป็นการดูโทรทัศน์
 ร่วมกับการทำกิจกรรมประมาณ 6 ชั่วโมง และอีกประมาณ 4 ชั่วโมงเป็นการดูโทรทัศน์และ
 ทำกิจกรรมกับคนอื่น ในขณะที่เวลาในการดูโทรทัศน์แต่อย่างเดียวนั้นมีเพียง 10 นาทีเท่านั้น
 เวลาที่ใช้ในส่วนของกิจกรรมยามว่างของน้ำตาลนับว่าน้อย คือมีเพียง 3 ชั่วโมง ทั้งนี้ น่าจะ
 เป็นเพราะห้องที่ครอบครัวของน้ำตาลใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการทำงาน รับประทานอาหาร
 และพักผ่อน เป็นห้องเดียวกับที่ตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ เวลาที่จะอยู่ห่างโทรทัศน์จึงมีน้อยมาก
 เพราะกิจกรรมหลายอย่างของน้ำตาลและครอบครัวเกิดขึ้นที่หน้าจอโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 10

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด.ญ. เอ
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

๐.๐๐' (ชม. / นาที)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
เอ	22.20'	0.45'	2.40'	2.55'	1.00'	-	1.45'	10.35'	26.30'	3.30'
		7.20'								

การใช้เวลาของเอโดยส่วนใหญ่ นอกเหนือไปจากการเรียนและการนอนแล้ว คือ การใช้เวลากิจกรรมยามว่างต่าง ๆ เอใช้เวลาในส่วนนี้ประมาณ 10 ชั่วโมง ใกล้เคียงกับการดูโทรทัศน์ซึ่งใช้เวลากว่า 7 ชั่วโมง เวลาที่เอดูโทรทัศน์มากที่สุดคือ ในวันหยุดซึ่งเออยู่บ้านทั้งวัน ส่วนในวันธรรมดา เอจะกลับถึงบ้านหลังจาก 18.30 น. เกือบทุกวัน กว่าจะทำธุระส่วนตัวเรียบร้อย ก็เป็นเวลา 19.00 น. ซึ่งไม่มีรายการสำหรับเด็กแล้ว ดังนั้นเอจึงใช้เวลาว่างในช่วงนี้อ่านหนังสือ วาดรูป หรือพูดคุยกับคนในครอบครัว ส่วนเวลาที่จะดูโทรทัศน์ นอกจากจะเป็นในวันหยุดแล้ว เวลากลางคืนของแต่ละวันเมื่อยาคูละคร เอซึ่งมักใช้ช่วงเวลานั้นอ่านหนังสือ ทบทวนวิชา ก็พลอยได้ดูไปด้วย เวลาที่เอเปิดรับโทรทัศน์กับเวลาที่ใช้ในยามว่าง จึงต่อเนื่องกัน และไม่ต่างกันเท่าใดนัก

ตารางที่ 11

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวว.ญ.งา
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

0.00' (ชม./ นาที)

ชื่อ	การเรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
งา	21.10'	-	-	0.50'	3.40'	-	2.30'	13.45'	28.00'	2.55'
				3.30'						
ดวง	21.10'	-	0.15'	1.15'	4.20'	-	2.30'	12.15'	28.00'	2.15'
				5.50'						

งาและดวงใช้เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละอย่างไม่ต่างกันนัก ทั้งคู่ใช้เวลาดูโทรทัศน์ประมาณ 4 - 6 ชั่วโมง ในขณะที่ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งได้แก่การเล่นมากถึง 13 ชั่วโมง เพราะทั้งคู่มีบริเวณสำหรับวิ่งเล่น มีเครื่องเล่นหลายชนิด และที่ขาดไม่ได้คือมีเพื่อนเล่น งาและดวงจึงเล่นมากกว่าทำกิจกรรมอื่น

ตารางที่ 12
การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด.ช. กานต์
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

๐.๐๐' (ชม. / นาที)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
กานต์	18.30'	0.55'	2.20'	7.15'	4.00'	-	6.20'	4.35'	26.30'	1.35'
		-----14.30'								

กานต์ใช้เวลาดูโทรทัศน์มากกว่า 14 ชั่วโมง แต่เป็นการดูร่วมกับคนในครอบครัวถึง 7 ชั่วโมง 15 นาที และอีก 4 ชั่วโมงเป็นการดูพร้อมกับทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวไปด้วย เวลาสำหรับการดูโทรทัศน์แต่อย่างเดียวนั้นมีเพียง 55 นาที เวลาที่กานต์ใช้ในส่วนของการเปิดรับโทรทัศน์มีมากกว่าการทำกิจกรรมส่วนอื่น น่าจะเป็นเพราะบ้านของกานต์เป็นบ้านหลังเล็กมีเนื้อที่ไม่มากนัก และไม่มีบริเวณมากพอสำหรับวิ่งเล่น กานต์จึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องโทรทัศน์ ซึ่งเป็นห้องที่ใช้ทำกิจกรรมอื่น ๆ อีกด้วย

ตารางที่ 13

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด. ช. โม
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

0.00' (ชม. / นาที)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
โม	19.20'	0.25'	1.30'	0.20'	0.55'	-	10.30'	5.10'	27.00'	6.50'
				3.10'						

เวลาที่โมได้มีการปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมีถึง 10 ชั่วโมง 30 นาที มากกว่าเวลาส่วนอื่น ๆ ซึ่งนอกเหนือไปจากการเรียนและการนอน เนื่องจากในช่วงของการเก็บข้อมูลครอบครัวของโมได้ใช้เวลาไปเที่ยวกัน อันเป็นกิจกรรมประจำสัปดาห์ของครอบครัว โมจึงมีเวลาในส่วนของครอบครัวค่อนข้างมาก ในขณะที่เวลาในการดูโทรทัศน์ของโมมีเพียง 3 ชั่วโมงกว่าเท่านั้น

ตารางที่ 14

การใช้เวลาทำกิจกรรม ของกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวด.ญ. พริสซี
(จากการเก็บข้อมูล 3 วัน ในช่วงเปิดเทอม)

0.00' (ชม. / นาที)

ชื่อ	การ เรียน	การรับสื่อ					ครอบครัว	การใช้ เวลา ว่าง	นอน	อื่น ๆ
		1	2	3	4	5				
พริสซี	20.10'	-	1.10'	2.20'	3.00'	0.10'	3.40'	9.05'	30.15'	2.10'
			6.40'							

พริสซีใช้เวลาดูโทรทัศน์ 6 ชั่วโมง 30 นาที โดยเป็นการดูกับคนในครอบครัวร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปด้วย นอกจากนี้ยังมีเวลาดูวิดีโออีก 10 นาทีซึ่งเป็นเวลาที่น้อยมาก เพราะพริสซีไม่ได้ต้องการดู แต่ดูตามใจน้องและดูได้เพียงครู่เดียวก็ชวนกันเล่นเช่นเดิม การใช้เวลาว่างของพริสซีมีมากกว่าการดูโทรทัศน์คือ 9 ชั่วโมงกว่า และส่วนใหญ่เป็นการใช้เพื่อเล่นกับพี่น้องและเพื่อนบ้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กับการใช้เวลาดูโทรทัศน์ และการเล่นของเด็ก

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้น เด็ก ๆ ใช้เวลาในส่วนของการเล่นและการเรียนมากที่สุด ยกเว้นในช่วงปิดเทอม ที่เวลาด้านการเรียนจะน้อยลงไป สำหรับเวลาในการดูโทรทัศน์ การใช้เวลาว่าง หรือเวลาสำหรับครอบครัวจะมากหรือน้อยต่างกันไปอย่างไรนั้นจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่เห็นได้ชัดว่าเวลาที่เด็กแต่ละคนใช้ในการดูโทรทัศน์จะแปรผกผันกับการใช้เวลาว่าง และจากการวิจัยพบว่าเด็ก ๆ ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15

เวลาโดยเฉลี่ยต่อ 1 วัน ที่เด็กใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในยามว่าง

๐.๐๐' (ชม./ นาที)

	เล่น	สังสรรค์พูดคุย	อ่านหนังสือ	วาดรูป	เล่นดนตรี
บลิว	7.35'	0.25'	0.07'	-	0.15'
เอ็ม	7.00'	0.35'	-	-	0.15'
ปูน	7.25'	0.25'	0.07'	-	0.15'
กานต์	0.20'	0.50'	0.15'	-	0.05'
เอ็ง	4.45'	0.15'	-	-	-
อ้อบ	4.45'	0.15'	-	-	-
โม	0.45'	0.35'	0.25'	-	-
งา	4.35'	-	-	-	-
ดวง	4.00'	0.03'	-	-	-
พริสซี่	2.05'	0.40'	0.20'	-	-
น้ำตาล	0.07'	0.25'	0.35'	0.15'	-
เอ้	0.02'	2.10'	0.50'	0.30'	-

เปรียบเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ เห็นได้ชัดว่า เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาเล่นมากกว่า ทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอมเด็ก ๆ จะใช้เวลาเล่นมากถึงวันละกว่า 7 ชั่วโมง ต่อ 1 วัน ดังเช่นครอบครัวของบลิว หรือประมาณวันละ 4 ชั่วโมง เช่นครอบครัวของเอ็ง แม้แต่ในช่วงเปิดเทอมเด็กบางคนก็มีชั่วโมงการเล่นถึงวันละกว่า 4 ชั่วโมง เช่นงาและดวง เป็นต้น

เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างไปกับการเล่นมากกว่าทำกิจกรรมอื่น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเวลาที่เด็กใช้ในการเล่นนั้น มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการดูโทรทัศน์ของเด็ก คือเด็กที่มีเวลาในการเล่นมาก จะใช้เวลาดูโทรทัศน์น้อย ในขณะที่เด็กกลุ่มที่ใช้เวลาดูโทรทัศน์มากก็จะมีเวลาสำหรับการเล่นน้อย

การใช้เวลาในกิจกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ น่าจะมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งมีผลต่อสภาพแวดล้อมของเด็กแต่ละครอบครัว เห็นได้ชัดว่าเด็กที่มีบริเวณที่วิ่งเล่น และมีเพื่อนเล่นก็จะใช้เวลาดูโทรทัศน์น้อยแต่ใช้เวลาไปกับการเล่นมากกว่า เด็กที่ไม่มีบริเวณที่วิ่งเล่นหรือไม่มีเพื่อนเล่น ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16

เปรียบเทียบเวลาโดยเฉลี่ยต่อ 1 วัน ที่เด็กใช้ในการดูโทรทัศน์และการเล่น

ครอบครัว	บริเวณ ที่วิ่งเล่น	พี่น้อง/ เพื่อนเล่น	เวลาที่ใช้ ดูโทรทัศน์	เวลาที่ใช้ เล่น
บลิว	มี	มี	1.08'	7.35'
เอ็ม	มี	มี	1.13'	7.00'
ปูน	มี	มี	1.03'	7.25'
เอ็ง	มี	มี	2.18'	4.45'
อ๊อบ	มี	มี	2.05'	4.45'
งา	มี	มี	1.30'	4.35'
ดวง	มี	มี	1.57'	4.00'

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 (ต่อ)

เปรียบเทียบเวลาโดยเฉลี่ยต่อ 1 วัน ที่เด็กใช้ในการดูโทรทัศน์และการเล่น

ครอบครัว	บริเวณ ที่วิ่งเล่น	พี่น้อง/ เพื่อนเล่น	เวลาที่ใช้ ดูโทรทัศน์	เวลาที่ใช้ เล่น
พริสซี	มี	มี	2.13'	2.05'
โม	ไม่มี	มี	1.03'	0.45'
กานต์	ไม่มี	ไม่มี	4.45'	0.20'
น้ำตาล	มี	ไม่มี	4.00'	0.07'
เอ้	มี	ไม่มี	2.33'	0.02'

เด็กในกลุ่มที่ครอบครัวมีสถานะทางเศรษฐกิจสูง มีแนวโน้มที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นคือมีทั้งที่วิ่งเล่น เครื่องเล่นและมีเพื่อนเล่น จะมีชั่วโมงการเล่นสูงที่สุด เช่นครอบครัวของบลิว เอ็ง และงา ซึ่งจะมีชั่วโมงการเล่นประมาณ วันละ 4 ชั่วโมง และอาจมากถึง 7 ชั่วโมงในช่วงปิดเทอม

สำหรับเด็กที่มีบริเวณที่วิ่งเล่นแต่ไม่มีเพื่อนเล่นหรือพี่น้องก็จะใช้เวลาดูโทรทัศน์มาก เช่นในกรณีของน้ำตาลและเอ้ บ้านของทั้งคู่มีบริเวณเพียงพอสำหรับการเล่น แต่ไม่มีใครจะเล่นด้วย อันที่จริงเอ้มีพี่ชายวัยไล่เลี่ยกัน 1 คน แต่พี่ของเอ้มักจะออกไปเล่นกับเพื่อนข้างนอกบ้าน ส่วนเอ้นั้นยังไม่อนุญาตให้ออกไปเล่นนอกบ้านเพราะเป็นผู้หญิง ทำนองเดียวกับน้ำตาลซึ่งมีเพื่อนเล่นบ้านข้างเคียง 1 คน แต่ทั้งน้ำตาลและเอ้นั้นยังเด็กเกินกว่าที่จะไปมาหาสู่กันได้เองอย่างอิสระ เวลาที่จะมาเล่นด้วยกันจึงไม่มากนัก มีเพียงช่วงเย็นเมื่อรถโรงเรียนมาส่งน้ำตาลและ

เพื่อนที่บ้านของน้ำตาล และหลังจากนั้นสักครู่แม่ของบัวเพื่อนน้ำตาลก็จะมารับกลับบ้าน น้ำตาลจึงเหมือนกับเด็กที่ไม่มีเพื่อนเล่น เพราะไม่สามารถหาเพื่อนเล่นด้วยได้ทุกเวลาที่ต้องการ เวลาใน ส่วนของการเล่นของเอ้และน้ำตาลจึงมีอยู่น้อยมาก

กานต์เป็นเด็กที่ใช้เวลาดูโทรทัศน์สูงสุดในกลุ่ม ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมใน ครอบครัวของกานต์จะพบว่ามีส่วนผลักดันที่สำคัญ ได้แก่การไม่มีบริเวณที่วิ่งเล่น ไม่มีเพื่อนเล่น พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ออกไปเล่นกับเพื่อนนอกบ้าน กานต์มีพี่ชาย 1 คน แต่อายุมากกว่ากานต์หลายปี และพันวัยที่จะเล่นกับเด็กอายุขนาดกานต์ และเนื่องจากบ้านของกานต์มีเนื้อที่ค่อนข้างน้อย มีห้องไม่กี่ห้อง ห้องที่ใช้ดูโทรทัศน์จึงเป็นห้องศูนย์รวมสำหรับทำกิจกรรมหลายอย่าง เวลาที่กานต์อยู่ หน้าโทรทัศน์จึงมีมากกว่าเด็กคนอื่น ๆ

เด็กที่มีเวลาเล่นและเวลาดูโทรทัศน์ใกล้เคียงกันได้แก่พริสซีและโม และทั้งคู่ยังมี รายได้ครอบครัวต่อเดือนระดับเดียวกันคือน้อยที่สุดในกลุ่มตัวอย่าง แต่อันที่จริงแล้วสภาพแวดล้อม ในครอบครัวของเด็กทั้งสองต่างกันมาก พริสซีมีบริเวณที่วิ่งเล่นพอสมควรและสามารถไปเล่นกับ เพื่อนนอกบ้านหรือพาเพื่อนเข้ามาเล่นในบ้านได้เพราะครอบครัวของพริสซีและเพื่อนบ้านสนิทสนม กันมานาน อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกในบ้านที่มีถึง 18 คนแล้ว บ้านของพริสซีก็ จัดว่าเป็นบ้านหลังเล็ก มีห้องไม่พอสำหรับจำนวนคน ห้อง ๆ หนึ่งจึงมักใช้ประโยชน์หลายรูปแบบ ห้องที่ตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ จัดเป็นห้องส่วนรวมและใช้ทำกิจกรรมมากมาย สมาชิกส่วนใหญ่มักใช้ เวลาอยู่ในห้องนี้ พลังทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปด้วยพริสซีก็เช่นเดียวกัน เวลาที่พริสซีใช้ดูโทรทัศน์ และใช้เล่นจึงใกล้เคียงกันมาก และจัดอยู่ในระดับปานกลางคือประมาณวันละ 2 ชั่วโมง

ในกรณีของโม พบว่าโมไม่มีที่วิ่งเล่นในบ้าน ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปเล่นนอกบ้าน (แต่จะเสี่ยงออกไปเมื่อได้โอกาส) เพื่อนเล่นของโมที่เข้ามาเล่นกับโมในบ้านก็มีเพียงคนเดียว และมีอายุมากกว่าโมหลายปี เล่นด้วยกันได้ไม่นานนัก ส่วนเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ก็ไม่สนิทสนมกันพอ ที่จะเข้ามาเล่นกับโมที่บ้าน โมจึงเป็นเด็กที่ใช้เวลากับการเล่นค่อนข้างน้อย แต่เวลาที่โมใช้ดู โทรทัศน์ก็ไม่ได้มากอย่างที่ควรจะเป็น สาเหตุหนึ่งน่าจะเป็นเพราะโมใช้เวลาไปกับครอบครัว ค่อนข้างมาก (ดังตารางที่ 13) นอกเหนือไปจากการที่โมมีนิสัยรักการอ่าน และเหตุผลที่น่าจะ เป็นไปได้อีกประการหนึ่งก็คือช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลเป็นช่วงที่โมอยู่ในระหว่างการสอบ จึงถูกจำกัด เวลาดูโทรทัศน์

ถึงแม้ว่าข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ยังไม่อาจสรุปแน่ชัดลงไปได้ว่าการดูโทรทัศน์ของเด็ก จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดเล็ก แต่ก็มีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของครอบครัวซึ่งส่วนหนึ่งถูกกำหนดโดยสถานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดูโทรทัศน์และการเล่นของเด็ก

ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการเล่น เด็ก ๆ กลุ่มนี้จะมีชั่วโมงการเล่นมากกว่าการดูโทรทัศน์อย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่เด็กซึ่งอยู่ในบ้านที่ไม่มีบริเวณ ไม่มีเพื่อนเล่น และยิ่งไปกว่านั้นห้องที่ใช้ดูโทรทัศน์เป็นห้องสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ด้วยแล้ว เวลาที่ใช้ดูหน้าเครื่องรับโทรทัศน์ก็จะมากที่สุด อย่างไรก็ตามหากเด็กมีสื่ออื่น ๆ ให้เลือกมากกว่าโทรทัศน์ เช่น วิทยุ หรือหนังสือ เวลาที่ใช้ดูโทรทัศน์ก็จะลดลงไปด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การดูวิดีโอ

เด็กกลุ่มตัวอย่างทุกครอบครัวมีวิดีโอที่บ้าน แต่ไม่ค่อยได้ใช้สื่อนี้เท่าใดนัก ยกเว้นครอบครัวของบลิว ที่เด็ก ๆ ทุกคนมีชั่วโมงการดูวิดีโอมากกว่าโทรทัศน์ ดังแสดงในตารางต่อไป

ตารางที่ 17

เปรียบเทียบเวลาที่กลุ่มตัวอย่างครอบครัวด. ช. บลิว
ใช้ในการดูโทรทัศน์และวิดีโอ

ชื่อ	เวลาที่ใช้ดูโทรทัศน์	เวลาที่ใช้ดูวิดีโอ
บลิว	4.35'	6.20'
เอ็ม	4.55'	9.25'
ปูน	3.50'	6.25'

การที่บลิวและพี่น้องดูวิดีโอมากกว่าเด็ก ๆ ครอบครัวอื่น นอกจากจะเป็นเพราะอยู่ในช่วงปิดเทอมแล้ว สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งก็คือเด็ก ๆ มีวิดีโอเรื่องใหม่ไว้ดูอยู่เสมอ ทั้งที่ได้จากการซื้อและเช่ายืม ซึ่งในกรณีหลังนี้สะดวกมากเพราะมีบริการถึงบ้าน เด็ก ๆ จึงได้แลกเปลี่ยนเรื่องใหม่มาดูอยู่เสมอ ในขณะที่ครอบครัวอื่นไม่ได้รับบริการที่สะดวกสบายเช่นนั้น แต่ต้องให้ผู้ปกครองจัดหาให้

วิดีโอที่บลิวและพี่น้องเลือกดู ส่วนหนึ่งเป็นการดูปูนเรื่องเดียวกับที่ฉายทางโทรทัศน์ เช่นเรื่องเซนต์เซย่า เจ้าชายอภินิหาร และดราagoonบอล นอกจากนี้เป็นการดูที่ไม่ได้ฉายทางโทรทัศน์รวมไปถึงภาพยนตร์ต่างประเทศประเภทตลกขบขันด้วย รายชื่อวิดีโอเรื่องที่เด็ก ๆ ดูในช่วงเวลาเก็บข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18

รายชื่อการ์ตูนและภาพยนตร์จากวิดีโอที่กลุ่มตัวอย่างครอบครัววัด. ช. บลิวดู

ชื่อรายการ	ประเภทรายการ
เจ้าชายอภินิหาร	การ์ตูนแนวต่อสู้
เซนต์เซย่า	การ์ตูนแนวต่อสู้
ดราagoonบอล	การ์ตูนแนวต่อสู้
ม้าแสนรู้	การ์ตูนแนวผจญภัย
บิงโกสุนัขแสนรู้	ภาพยนตร์แนวผจญภัย
สลัดแปลงเวท	ภาพยนตร์แนวตลกขบขัน
กายบริหารกับเจน ฟอนดา	สาธิตวิธีออกกำลังกาย

เด็ก ๆ จะดูวิดีโอเรื่องหนึ่งไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง เรื่องใดที่สนุกมากก็ยิ่งดูซ้ำได้หลายรอบ ดังเช่นที่บลิวและปุ่นบอกผู้วิจัยก่อนดูวิดีโอเรื่องเซนต์เซย่าว่า "...เรื่องนี้สนุกดี ดูตั้ง 4 ครั้งแล้ว" และทั้งคู่ก็ช่วยกันเล่าถึงความตื่นเต้นสนุกสนานให้ผู้วิจัยฟัง หรือแม้แต่เอ็มก็ชวนพี่น้องดูเรื่องสลัดแปลงเวทอีกครั้ง โดยบอกว่า "...ไปดูแฝดกันอีกเถอะ สนุกดีเรื่องนี้" และยังกำชับบลิวและปุ่นอีกด้วยว่า "ห้ามเล่านะเดี๋ยวจิตหมด" แต่เมื่อถึงเวลาดูจริง ๆ ทุกคนต่างก็ช่วยกันเล่าฉากที่ติดใจกันอย่างออกรส

จากการสังเกตพบว่า ปฏิกริยาของเด็กระหว่างการดูโทรทัศน์และดูวิดีโอจะแตกต่างกัน คือในขณะที่ดูวิดีโอ เด็ก ๆ จะให้ความสนใจกับเรื่องราวที่ดำเนินอยู่มากกว่าในขณะที่ดูโทรทัศน์ และจะมีการทำกิจกรรมอื่น ๆ พร้อมกันไปด้วยน้อยมาก กิจกรรมที่ทำขณะดูวิดีโอมีดังนี้

ตารางที่ 19
กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำขณะดูวิดีโอ

ชื่อ	กิจกรรมที่ทำ
บลิว	แต่งตัว พูดคุย
เอ็ม	รับประทาน พูดคุย
ปูน	พูดคุย

กิจกรรมที่ทำในขณะที่ดูวิดีโอ เป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้ความตั้งใจมากนัก เช่นการรับประทานขนม ส่วนการพูดคุยก็มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่กำลังดูอยู่ โดยมากจะเป็นการเล่าซ้ำ ๆ ในฉากที่ติดใจและได้ดูมาแล้ว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ผู้ดูสามารถทำไปพร้อม ๆ กันได้โดยไม่ต้องเบนความสนใจออกไปจากการดูวิดีโอ

ในทางตรงข้ามการดูวิดีโออาจทำให้กิจกรรมบางอย่างชะงักลงได้ เช่นที่บลิวซึ่งเพิ่งอาบน้ำเสร็จ ได้ยินเสียงวิดีโอที่พี่และน้องเปิดดู บลิวอดใจไม่ไหวต้องรีบเข้ามาดูทั้งที่ยังแต่งตัวไม่เสร็จ บลิวแต่งตัวหน้าโทรทัศน์แต่เนื่องจากการ์ตูนกำลังสนุกสนาน บลิวจึงปักหลักนั่งดูโดยไม่ยอมใส่เสื้อ และใช้เวลาเกือบครึ่งชั่วโมงกว่าจะใส่เสื้อได้เรียบร้อย

การที่วิดีโอสามารถดึงดูดความสนใจได้มากกว่าโทรทัศน์น่าจะเป็นเพราะ เวลาที่เด็ก ๆ ดูวิดีโอ นั้น เด็กได้เลือกแล้วว่า จะดูเรื่องใด หรือดูเวลาใด ซึ่งแน่นอนว่าต้องเป็นเรื่องที่ชอบ และเวลาที่เหมาะสม การดูวิดีโอจึงเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ตั้งใจระทำมากกว่าการดูโทรทัศน์ ซึ่งในหลายครั้ง เป็นเพียงการเปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อนขณะทำกิจกรรมอื่น ๆ เสียมากกว่า

เป็นไปได้ว่า หากการเข้ายืมวิดีโอเป็นสิ่งที่ทุกคนรอบค้วทำได้ง่าย เช่นครอบครัว
ของบลิว เด็ก ๆ ส่วนใหญ่น่าจะใช้เวลาดูวิดีโอมากกว่าดูโทรทัศน์ เพราะสามารถเลือกเนื้อ
หาและเวลาดูได้ตามความพอใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็ก ๆ ต้องการเป็นผู้เลือกรับสาร
มากกว่าที่จะรับสารใด ๆ โดยไม่มีทางเลือก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเล่นวิดีโอเกม

การเล่นของเด็ก ๆ พอจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการเล่นคนเดียว และการเล่นเป็นกลุ่ม จากการสังเกตพบว่าเด็กจะเล่นเป็นกลุ่มได้นานกว่าเล่นคนเดียว และเด็กที่ใช้เวลาเล่นมากคือเด็กที่มีเพื่อนเล่นมาก ต่างจากเด็กที่เล่นคนเดียว แม้จะมีของเล่นก็เล่นได้ไม่นานนัก

สิ่งที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งก็คือ เด็กที่มีเครื่องเล่นวิดีโอเกมคือเด็กกลุ่มที่มีชั่วโมงการเล่นสูงสุดทั้ง 2 ครอบครัว คือครอบครัวของบลิวและงา และการเล่นที่ใช้เวลามากที่สุดของเด็ก ๆ กลุ่มนี้ก็คือการเล่นวิดีโอเกม จากการเก็บข้อมูลพบว่าบลิวเล่นวิดีโอเกมมากกว่า 11 ชั่วโมง จากเวลาที่ใช้ในการเล่นทั้งหมดประมาณ 30 ชั่วโมง ส่วนเอ็มและปูนจะเล่นประมาณ 7 - 9 ชั่วโมงตามลำดับ จากเวลาทั้งหมดประมาณ 29 ชั่วโมง เช่นเดียวกับงาซึ่งใช้เวลาเล่นวิดีโอเกมเกือบครึ่งหนึ่งของการเล่นทั้งหมด คือประมาณ 6 ชั่วโมง

ในขณะที่เล่นวิดีโอเกม เด็ก ๆ จะมีปฏิกริยาที่เหมือนกันคือ จะไม่สนใจกิจกรรมอื่นเลย ดังเช่นงาซึ่งเล่นวิดีโอเกมอยู่กับก๊ีบ เมื่อได้เวลารับประทานอาหารเย็น ทั้งคู่ก็ไม่ยอมมานั่งร่วมวงที่โต๊ะอาหาร จนกระทั่งแม่ของงาต้องตักอาหารใส่จานมาให้ทั้งคู่รับประทานที่หน้าโทรทัศน์งาและก๊ีบใช้เวลาานมากกว่าจะตักอาหารเข้าปากแต่ละคำ เพราะต้องรอจนกว่าจะถึงช่วงพักในแต่ละเกม เช่นเดียวกับปูนที่ยังรับประทานอาหารเช้าไม่เสร็จ แต่อาศัยจังหวะที่พ่อกับแม่ออกไปทำงาน มาเล่นเกมกับบลิวทันทีโดยไม่สนใจที่จะรับประทานให้เสร็จเลย ทำให้ลุงจันทร์คนขับรถต้องมาขึ้นป้อนข้าวปูนที่หน้าโทรทัศน์

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเด็ก ๆ จะเล่นวิดีโอเกมอย่างไม่สนใจกับกิจกรรมอื่นใดเลยก็ตาม แต่ผู้วิจัยก็พบว่าเด็ก ๆ ยังชอบที่จะเล่นวิดีโอเกมกับพี่น้องมากกว่าจะเล่นคนเดียว ดังเช่นงาจะไม่เคยเป็นฝ่ายเปิดเครื่องวิดีโอเกมเล่นตามลำพังเลย นอกจากจะมีเพื่อนคู่หูคือก๊ีบชวนเล่น งาจึงจะเล่น และเล่นอย่างสนุกสนานติดต่อกันได้นานกว่าชั่วโมง จะเลิกเล่นก็ต่อเมื่อก๊ีบต้องกลับบ้าน

ส่วนบลิวซึ่งมักจะเป็นคนเริ่มเปิดเครื่องเล่นวิดีโอเกม ก็ชอบที่จะเล่นเมื่อมีปูนหรือเอ็มอยู่ด้วย ผู้วิจัยพบว่าวันหนึ่งบลิวเข้ามาในครัวและเปิดเครื่องเล่นเกมตามลำพัง แต่เล่นได้เพียง 10 กว่านาที บลิวก็ชวนผู้วิจัยเล่น เมื่อผู้วิจัยปฏิเสธ บลิวก็วางมือชั่วคราวเพื่อออกไปตาม

ปุ่นให้มาเล่นด้วยกัน แสดงให้เห็นว่าจริง ๆ แล้ว เด็กยังคงต้องการเพื่อนเล่นที่สามารถ
ปฏิสัมพันธ์กันได้มากกว่าเพื่อนเล่นอิเล็กทรอนิกส์ เพียงแต่ว่าสภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วย
ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนเล่นของเด็ก ๆ จึงมีรูปแบบที่ต่างไปจากเดิมจนเห็นได้ชัด

นอกจากวิดีโอเกมแล้ว เกมกตก็เป็นเครื่องเล่นอีกชนิดหนึ่ง ที่เด็ก ๆ ชอบเล่น
ไม่เพียงแต่เด็กเท่านั้นผู้ใหญ่ก็เล่นเกมกตด้วยเช่นกัน จากการสังเกตการณ์ผู้วิจัยได้พบว่าแม่ของ
งาภีนั่งเล่นเกมกตอย่างเพลิดเพลินขณะสอนการบ้านลูก หรือแม่ของพริสซาก็ถามวิธีเล่น ก่อนที่จะ
ขอลองเล่นบ้าง แต่เล่นเพียงครู่เดียวก็ต้องเลิกเพราะขาดความชำนาญ ไม่เหมือนกับพริสซีย์ที่
เชี่ยวชาญเกมจึงเล่นได้ครั้งละนาน ๆ หากไม่ถนัดน้องเล็ก ๆ คอยแย่งเล่นเสียก่อน

ทั้งวิดีโอเกมและเกมกตนี้ กล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติที่เหมือนกับวิดีโอ ในแง่ที่มีเรื่องราว
ให้เลือกดูได้ตามความพอใจ แต่เหนือกว่าวิดีโออยู่ประการหนึ่งคือการทำหน้าที่ผู้ดูสามารถเข้าร่วมใน
เหตุการณ์ได้ด้วย ผู้ดูจึงกลายเป็นผู้แสดงในที่สุด สิ่งนี้เองที่ทำให้เด็ก ๆ เล่นวิดีโอเกมและเกมกต
ได้ครั้งละนาน ๆ และยังชี้ให้เห็นอีกว่านอกเหนือจากความต้องการเป็นผู้เลือกและกำหนดเนื้อหา
ของสารที่จะรับแล้ว เด็ก ๆ ยังต้องการที่จะเป็นผู้ดำเนินเรื่องอีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย